

ปัญหาและเฉลย วิชาบาลีไวยากรณ์ ป.ย.๑-๒

๒๕๔๐-๒๕๖๖ (๒๗ ปี)

PALdict ๒๐ ม.ค.๖๗ - Made with LibreOffice 7

ข้อ ๑ สมัญญาริธาน	ข้อ ๕ กิตก์
ข้อ ๒ สนธิ	ข้อ ๖ สมาส
ข้อ ๓ นาม อพยยศัพท์	ข้อ ๗ ตัทธิติ
ข้อ ๔ อาขยาต	

สารบัญหลัก

คลิกเพื่อไปสารบัญย่อย. เลขตัวหลังคือเลขหน้าของเนื้อหา

พ.ศ.๒๕๔๐ - ๑

พ.ศ.๒๕๔๑ - ๓

พ.ศ.๒๕๔๒ - ๕

พ.ศ.๒๕๔๓ - ๗

พ.ศ.๒๕๔๔ - ๙

พ.ศ.๒๕๔๕ - ๑๐

พ.ศ.๒๕๔๖ - ๑๒

พ.ศ.๒๕๔๗ - ๑๔

พ.ศ.๒๕๔๘ - ๑๖

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒) - ๑๘

พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๐

พ.ศ.๒๕๔๙ (๒) - ๒๒

พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๔

พ.ศ.๒๕๕๐ (๒) - ๒๖

พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๘

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒) - ๓๐

พ.ศ.๒๕๕๒ - ๓๑

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒) - ๓๓

พ.ศ.๒๕๕๓ - ๓๕

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒) - ๓๗

พ.ศ.๒๕๕๔ - ๓๙

พ.ศ.๒๕๕๔ (๒) - ๔๑

พ.ศ.๒๕๕๕ - ๔๒

พ.ศ.๒๕๕๕ (๒) - ๔๔

พ.ศ.๒๕๕๖ - ๔๗

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒) - ๔๙

พ.ศ.๒๕๕๗ - ๕๑

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒) - ๕๓

พ.ศ.๒๕๕๘ - ๕๕

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒) - ๕๗

พ.ศ.๒๕๕๙ - ๕๙

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒) - ๖๑

พ.ศ.๒๕๖๐ - ๖๓

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒) - ๖๕

พ.ศ.๒๕๖๑ - ๖๘

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒) - ๗๑

พ.ศ.๒๕๖๒ - ๗๔

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒) - ๗๗

พ.ศ.๒๕๖๓ - ๘๐

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒) - ๘๓

พ.ศ.๒๕๖๔ - ๘๖

พ.ศ.๒๕๖๔ (๒) - ๘๙

พ.ศ.๒๕๖๕ - ๙๑

พ.ศ.๒๕๖๕ (๒) - ๙๔

พ.ศ.๒๕๖๖ - ๙๗

พ.ศ.๒๕๖๖ (๒) - ๑๐๐

สารบัญย่อ

คลิกเพื่อไปหน้าเนื้อหา

พ.ศ.๒๕๔๐..... - ๑

๑. อะไรชื่อว่าพญชชนะ? พญชชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑
๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรมเท่าไร? อะไรบ้าง? ตาสาห์ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?..... ๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑
  - ก. คุณนามแบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?..... ๑
  - ข. คุณนามและสัพพนาม เป็นได้กี่ลิงค์?..... ๑
  - ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลุธา น มชเชยย เป็นวิภตติอะไร? ทำตัวอย่างไร?..... ๑
  - ง. ปุงลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑
  - จ. ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏฐารส เป็นวจนะและลิงค์อะไร?..... ๑
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู..... ๒
  - ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๒
  - ข. วิภตติหมวดอชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?..... ๒
  - ค. กิริยาศัพทใด ชื่อเหตุกัมมวาจก?..... ๒
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย..... ๒
  - ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญู..... ๒
  - ข. สิกขียตติ สิกขา..... ๒
  - ค. สัณณียติ เอตายาติ สัณณนา..... ๒
๖. วันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปลกกันอย่างไร?..... ๒
๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๒

พ.ศ.๒๕๔๑..... - ๓

๑. ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาบาลี จำต้องมีความเข้าใจในเรื่องของไวยากรณ์ให้ถี่เสียก่อน อยากทราบว่ อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? จัดเป็น ๒ อย่าง มีอะไรบ้างในแต่ละอย่าง? กล่าวถึงเรื่องอะไร?..... ๓
๒. ในพญชชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรมเท่าไร? อะไรบ้าง? อิจเจว เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่อ อย่างไร?..... ๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๓
  - ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นกี่ลิงค์? อะไรบ้าง?..... ๓
  - ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้นท่านหมายความว่าอย่างไร? ยกอุทาหรณ์มาด้วย..... ๓
  - ค. จงยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียวมาดูอย่างละ ๕ ศัพท์..... ๓
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๓
  - ก. วิภตติอาชยาต เป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?..... ๓
  - ข. วิภตติอาชยาต จัดเป็นกี่หมวด? และในหมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร?..... ๓
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบนามกิตกนั้น จัดเป็นกี่พวก? และแต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๔
๖. สัมภวานบุพพบท กับ อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส ท่านแสดงลักษณะของบทหน้าและบทหลังต่างกันอย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย..... ๔

๗. โนโคตตัททิต มีปัจจัยกี่ตัว? อะไรบ้าง? ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอย่างไรบ้าง?..... ๕

พ.ศ.๒๕๔๒..... - ๕

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร? พยัญชนะไหนจัดเป็น โอหฺสยะ, โหหฺสยะ, สลิถฺ และ ธนิต?..... ๕

๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?..... ๕

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๕

ก. สัพพนามคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๕

ข. ย, อดฺย, ตุมหฺ จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?..... ๕

๔. ธาตุคืออะไร? ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?..... ๕

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๖

ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตุสาธนะ และ กรณสาธนะ? สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?..... ๖

ข. กิตปัจจัย ในกริยาภคก มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?..... ๖

๖. อะไรชื่อว่าอภัยภาสมาส? และอภัยภาสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตุพทิสฺ, กตฺปุณฺญ (ปุริโส) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มา
ดู..... ๖

๗. สมุหฺตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖

พ.ศ.๒๕๔๓..... - ๗

๑. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค มีอะไรบ้าง? และในภาคนั้นๆ ว่าด้วยเรื่องอะไร?..... ๗

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง มาประกอบด้วย?..... ๗

๓. จงแจก อาจริย (อาจารย์) ด้วย อ การันตีในปุงลึงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง บุริส (บุรุษ) มาดู..... ๗

๔. อะไรชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภคติมวตกาลาติปัตติ ฝ่ายปรัสบท มาดู..... ๗

๕. ข้อความว่า “วิภคติแห่งกริยาภคกนั้น ไม่มีแผนกหนึ่งเหมือนวิภคติอาชยาต ใช้วิภคตินาม ถ้านามศัพท์เป็นวิภคติและวจนะอันใด กริยาภคกก็เป็นวิภคติ และวจนะอันนั้นตาม” เท่าที่ท่านอธิบายไว้แบบนี้ ขอให้ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) มาให้ดู ๒ ตัวอย่าง?..... ๘

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? วันทวสมาสนั้นมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบด้วย..... ๘

๗. ในอภัยตัททิต มีปัจจัย ๒ ตัว คืออะไร? ในปัจจัยทั้ง ๒ ตัวนั้น มีวิธีใช้อย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย..... ๘

พ.ศ.๒๕๔๔..... - ๙

๑. คำว่าอักษรฯ นั้นว่าตามทีนักปราชญ์ท่านประสงค์ แบ่งเป็นก็อย่างไร? อะไรบ้าง?..... ๙

๒. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่าอะไร? ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าอะไร?..... ๙

๓. นามนามแบ่งเป็นก็อย่างไร? อะไรบ้าง?..... ๙

๔. ในกริยาอาชยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ก็อย่างไร? อะไรบ้าง?..... ๙

๕. กิตกนั้น เป็นชื่อของศัพท์ประเภทไหน? มีก็อย่างไร? อะไรบ้าง?..... ๙

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ศัพท์ประเภทไหน?..... ๙

๗. ในภาวตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙

พ.ศ.๒๕๔๕..... - ๑๐

๑. พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐

๒. สนธิกริโยปกรณคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐

๓. สัพพนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอต อณฺญ อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?..... ๑๐
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๑๐
- กิริยาศัพทที่ใดกล่าว ..... กิริยาศัพทนั้นชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก, มี
    อุทาหรณ์ว่า ..... ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ..... ตัวคือ ๑๐
๕. ปัจจัยสำหรับประกอบกิริยาคิดก จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร? รูปีวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะ
อะไร?..... ๑๐
- ก. คจฺจนฺติ เอตฺถาติ คติ..... ๑๐
- ข. ภฺยฺยชิตฺตฺพพฺนติ โภชนํ..... ๑๐
๖. อะไรชื่อวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จนฺทิมสุรียา, สมณวิปฺสสนํ จัดเป็นอย่างไร?..... ๑๑
๗. ในเสฏฺฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปณฺทิตฺตโร, เสยฺโย, เขมฺมฺโร ลงปัจจัยตัวไหน?..... ๑๑

พ.ศ. ๒๕๔๖..... - ๑๒

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พวกไหนได้ชื่อว่า สระ ทีฆะ และ รัสสะ?..... ๑๒
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑๒
- ก. อะไรเรียกว่าสนธิ?..... ๑๒
- ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรมเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๒
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ตั้งแต่ไหนเป็นเอกวจนะอิติลึงค์อย่างเดียว..... ๑๒
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑๒
- ก. วิภัติหมวดอักษัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?..... ๑๒
- ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๒
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ทำนบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? รูปีวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?..... ๑๒
- ก. ฌมฺมํ จรติ สีเลนาคิ ฌมฺมจารี..... ๑๒
- ข. สยฺนติ เอตฺถาติ สยฺนํ..... ๑๒
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๑๓
- ก. ปญฺจ อินฺทริยานิ ปญฺจินฺทริยํ..... ๑๓
- ข. ทรณฺสส อภาโว นิทฺทรณํ..... ๑๓
- ค. สทฺธา เอว ฌนํ สทฺธาธนํ..... ๑๓
- ง. สณฺชาโต สํเวโค ยสฺส, โส สณฺชาตสํเวโค (ชโน)..... ๑๓
- จ. ปตฺโต จ จีวรณฺจ ปตฺตจิวรี..... ๑๓
๗. ในชาตาทิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากุณฺนิโก, ปุริโม, สุมฺธโส ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?..... ๑๓

พ.ศ. ๒๕๔๗..... - ๑๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๑๔
- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ..... คือ ๑๔
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า ..... ได้แก่พยัญชนะ ๑๔
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑๔
- ก. ในสรสนธิ อาเทศ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๔

ข. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?	๑๔
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้	๑๔
ก. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยศัพท์?	๑๔
ข. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร? เสว พหิทธา อิว น สเจ	๑๔
๔. บุรุษในอาขยาดมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จะทราบบุรุษได้ต้องอาศัยอะไร? จงเขียนวิภัติ หมวคัซซัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสพท มาดู	๑๔
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? รูปีเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?	๑๕
ก. ทุกเขน รกขียตีติ ทุรกขิ	๑๕
ข. วินติ เตนาติ วินโย	๑๕
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้	๑๕
ก. ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ	๑๕
ข. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต (สโต)	๑๕
ค. ชิวสส ยตโตโก ปริจเฉโท ยาวชีวิ	๑๕
ง. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)	๑๕
จ. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตโตโก	๑๕
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทวาทสี, ปณญา, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?	๑๕

พ.ศ.๒๕๔๘..... - ๑๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้	๑๖
ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ	๑๖
ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ	๑๖
๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?	๑๖
๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจะนไ้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจะนนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกันที่ไหน?	๑๖
๔. วิภัติอาขยาด จัดเป็นกี่หมวด? หมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู	๑๖
๕. ปัจจัยสำหรับประกอบกริยาภิการ์ แบ่งเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? รูปีเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?	๑๗
ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ	๑๗
ข. ภุฉิตพพนติ โภชนั	๑๗
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้	๑๗
ก. สัตถจ สมภูณจ สัตถสมภูณ (ฐาน)	๑๗
ข. สห มจฉเรน ยั, วตตตีติ สมจฉเร (จิตต์)	๑๗
ค. สัสาเร ทุกขั สัสารทุกขั	๑๗
ง. สมโณ จ พราหมโณ จ สมณพราหมณา	๑๗
จ. อาคตา สมณา ยั, โส อาคตสมโณ (อาราโม)	๑๗
๗. ในโคตตตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีโย, สติมา, ทวิชา ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?	๑๗

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒)..... - ๑๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้	๑๘
---	----

ก. พยัญชนะอวารรค มี.....ตัว คือ.....	๑๘
ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษรข มี ๖ คือ.....	๑๘
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๘
ก. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
ข. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๓. วิภัตินิยามนั้นมีกี่ตัว? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๘
ก. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อกัมมวาท?.....	๑๘
ข. ปัจจัยในเหตุกัตตวจาณ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๕. ต ปัจจัยในกิริยาคัต เมื่อประกอบธาตุมี ร หรือ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ. รุปีวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๘
ก. ฆมมံ วตตุํ สีมสมสชาติ ฆมมวาทิ.....	๑๘
ข. สิกขณํ สิกขา.....	๑๘
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๑๘
ก. รณโณ ปุตโต ราชปุตโต.....	๑๘
ข. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ.....	๑๘
ค. ปตฺโต จ จิวรรณจ ปตตจิวรร.....	๑๘
ง. กตํ ปุณฺณํ เยน, โส กตปุณฺณโณ (ปุริโส).....	๑๘
จ. นครสส พหิ พหินคริ.....	๑๘
๗. ในตัสสัถิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สุกฺชี, อโยมยํ, นาวิกิ ลงปัจจัยอะไร? ในตทถิตไหน?.....	๑๘

พ.ศ.๒๕๔๘..... - ๒๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๐
ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น.....ภาค คือ.....	๒๐
ข. สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อว่า รสสะ.....	๒๐
๒. อาเทสในสรสนธิมีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? ฆมมณฺจเร เป็นสนธิอะไร?.....	๒๐
๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้นเป็นได้กี่สิ่ง?.....	๒๐
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาขยาด? ในอาขยาดนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.....	๒๐
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตฺสาธนะ? และกัตตฺสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กิริยาคัตคือ ตินฺณโณ, ปมฺชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๒๐
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอภัยยิภาวสมาส? และอภัยยิภาวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนโตปาสาทิ, นิทฺทรณํ จัดเป็นอย่างไร?.....	๒๑
๗. ในภวตทถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณฺณํ, นาวิกิ, ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตทถิตไหน?.....	๒๑

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒)..... - ๒๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๒
ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก.....	๒๒
ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า ทินฺโตภฺรฺชชะ.....	๒๒

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร?.....	๒๒
๓. อะไรจัดเป็นคุณนาม? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๒๒
๔. ธาตุคืออะไร? ธาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?.....	๒๒
๕. ในกริยาภิกถ์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? และแบ่งให้ละเอียดออกอีกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๒๒
๖. สมาสเช่นไร ชื่อพหูพพิทสมาส? และพหูพพิทสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นพหูพพิทสมาสอะไร?.....	๒๓
ก. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).....	๒๓
ข. อาคตา สมณา ย, โส อาคตสมโณ (อาราโม).....	๒๓
๗. ในอภัยตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สหายตา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๒๓

พ.ศ.๒๕๕๐..... - ๒๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๔
อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุดชื่อ.....แปลว่า..... มี..... ตัว	
แบ่งเป็น.....พวก คือ.....	๒๔
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ เป็นสนธิอะไร?.....	๒๔
๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อภัยศัพท์? ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง? เฉพาะอุปสรรคใช้อย่างไร?.....	๒๔
๔. อะไรจัดเป็นนวางก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหรวดอักษัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู.....	๒๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และอิกรณสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กริยาภิกถ์ คือ ภูฏฐ, ปหาย แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๒๕
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าทวันทสมาส? และทวันทสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? สมณพราหมณา, ปตตจิวัร จัดเป็นอย่างไร?.....	๒๕
๗. ในสมุหตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ขนตา, สติมา, จตุตถะ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๒๕

พ.ศ.๒๕๕๐ (๒)..... - ๒๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๖
ก. สระที่เป็น.....ชื่อลหุ มีเสียงเบา.....	๒๖
ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ.....	๒๖
๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิธปโมทติ เป็นสนธิอะไร?.....	๒๖
๓. จงแจก ขตติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปุลลิ่งค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู.....	๒๖
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๖
กริยาศัพท์ใด กล่าว..... กริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวากก, มีอุทาหรณ์ว่า.....	๒๖
๕. ต ปัจจัย ในกริยาภิกถ์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ภู เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๒๗
ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.....	๒๗
ข. สรณ สติ.....	๒๗
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๒๗
ก. อนโร จ วธิโร จ อนธวธิโร.....	๒๗
ข. จตสโส ทิสสา จตทุทิส.....	๒๗
ค. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต.....	๒๗

- ง. ภาตตสส ปจฉา ปจฉาภตต์..... ๒๗
- จ. สนตฺ จิตตํ ยสส, โส สนตจจิตโต (ภิกขุ)..... ๒๗
๗. ในปฐมตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สุตโตม, ราชคหิโก, มุฑตา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตอะไร?..... ๒๗

พ.ศ.๒๕๕๑..... - ๒๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๒๘
- พญฺชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆสชะ, พญฺชนะที่.....ในวรรค
    ทั้ง ๕ คือ .....และ.....๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสชะ..... ๒๘
๒. ในสรสนธิ วิกรามีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสนํ เป็นสนธิอะไร?..... ๒๘
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิติลึงค์ ด้วยวิภตฺติทั้ง ๗ มาดู..... ๒๘
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๒๘
- ก. วิภตฺติหมวดกาลาติปตฺติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?..... ๒๘
- ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๒๘
๕. ในกิริยาภิกตฺกแบ่ง กาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? อะไรบ้าง? รูปรวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?..... ๒๘
- ก. ฌมฺ จรติ สีเลนาติ ฌมฺจาริ..... ๒๘
- ข. กโรติ เตนนาติ กรณิ..... ๒๘
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธณํ, ปญญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไร?..... ๒๘
๗. อะไรเรียกว่า ตฺทิต? โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? สุเมธโส, ทฺวิธา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?..... ๒๘

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒)..... - ๓๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๓๐
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้
    ชื่อ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ..... ๓๐
๒. สนธิกิริโยปกรณํ คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๐
๓. สัพพนาม คืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๐
๔. อะไรจัดเป็นนวกจก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๐
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?..... ๓๐
๖. อะไรชื่อว่าสมาส? และสมาสนั้นว่าโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๐
๗. ในวิภาคตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๐

พ.ศ.๒๕๕๒..... - ๓๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๓๑
- ก. พญฺชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรค เพราะ..... ๓๑
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่พื้น เรียกว่า..... ๓๑
๒. ในพญฺชนสนธิ สญฺญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จากุททสี จัดเป็นอย่างไร?..... ๓๑
๓. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งลึงค์เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? นามนามเป็นได้กี่ลึงค์?..... ๓๑
๔. ในอาชยาดนํ ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?..... ๓๑
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อสาธนะ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? นายโก, โภชนํ จัดเป็นสาธนะอะไร?..... ๓๑

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๓๒
- ก. สหธา เอว ธนํ สหธาธนํ..... ๓๒
- ข. สมโถ จ วิปสสนา จ สมถวิปสสนํ..... ๓๒
- ค. น อริโย อนริโย..... ๓๒
- ง. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาทํ..... ๓๒
- จ. วีโต ราโค ยสมา, โส วีตราโค (ภิกขุ)..... ๓๒
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนธินัย, อโยมย, ฎฐฐ ลมปัจจัยอะไร? ในตัทธิตอะไร?..... ๓๒

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒)..... - ๓๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๓๓
- สระมีมาตราเบา..... ตัว คือ..... ชื่อ..... ๓๓
๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๓
๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า มโนคณะ? จงแจก ปิตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู..... ๓๓
๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตฺวาจก? จงเขียนวิภัติหมวดบัญญัติ เฉพาะฝ่ายปริสสบทมาดู..... ๓๓
๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกต เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ ห ที่เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ..... ๓๔
๖. อะไรชื่อตปุริสสมาส? ตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ความโคโต (ปุริโส), รุกขสาขา จัดเป็นอย่างไร?..... ๓๔
๗. ในตัทธิตัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามเนโร, มาคโร, ปุณฺณฺวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?..... ๓๔

พ.ศ.๒๕๕๓..... - ๓๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๓๕
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ..... สระ,
 ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ..... ๓๕
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๕
๓. ศัพท์เช่นไรชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู..... ๓๕
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาด? ในอาขยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?..... ๓๕
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?..... ๓๕
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหุพพิทสมาส? และพหุพพิทสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๖
๗. ในชาตาตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก, มขณฺโณ, เมธาวี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?..... ๓๖

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒)..... - ๓๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๓๗
- อักษรที่เหลือจากนั้น..... ตัว มี..... ชื่อว่า..... แปลว่า..... ๓๗
๒. การต่ออักษรด้วยอักษรนั้น จัดเป็นอย่างไร? อะไรบ้าง?..... ๓๗
๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน? จงแจก ภควนฺตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู..... ๓๗
๔. วิภัติอาขยาดเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง? วิภัติไหนเมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะไร ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง?..... ๓๗
๕. กิริยาภิกตต่อไปนี้ คือ ภุตโต, นิกขมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?..... ๓๗

๖. อะไรคือว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๓๘
๗. ในศัพทศาสตร์ที่ทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทสนนีย, ฏนุ, อายสมา ลงปัจจัยอะไร? ในศัพทิตอะไร?..... ๓๘

พ.ศ. ๒๕๕๔..... - ๓๙

๑. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๓๙
- ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ..... ๓๙
- ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า..... ๓๙
๒. ในสรสนธิ โลปะ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตดาโรเม, โนเหต จัดเป็นอย่างไร?..... ๓๙
๓. เสฎฐี (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันตโนปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?..... ๓๙
๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัมมวาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในกัมมวากนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๓๙
๕. ปัจจัยสำหรับประกอบกับกิริยาภักดิ์ จัดเป็นกัฬวาก? แต่ละวากมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?..... ๓๙
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า อพยยิภาวสมาส? และอพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉาตต, อชมตต จัดเป็นอย่างไร?..... ๔๐
๗. ในภาวตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีย, อโยมย, ปุณญวาล ลงปัจจัยอะไร? ในศัพทิตไหน?..... ๔๐

พ.ศ. ๒๕๕๔ (๒)..... - ๔๑

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๑
๒. สนธิกิริโยปกรณ์ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๑
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๑
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาชยาด? ในอาชยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?..... ๔๑
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สาธนะ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๑
๖. อะไรชื่อว่า ตปปริสสมาส? และตปปริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๑
๗. ในโคตตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๑

พ.ศ. ๒๕๕๕..... - ๔๒

๑. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๔๒
- พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ....., และ ย....., ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆษะ. ๔๒
๒. ในพยัญชนะสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อธิบุโหมทติ จัดเป็นอย่างไร?..... ๔๒
๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหนมีศัพท์อะไรบ้าง?..... ๔๒
๔. ในอาชยาดนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ อย่างไรบ้าง?..... ๔๒
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? และกรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?..... ๔๒
๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวรี, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?..... ๔๒
๗. ในชาตาตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กาสาว, ปจฉิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในศัพทิตไหน?..... ๔๓

พ.ศ. ๒๕๕๕ (๒)..... - ๔๔

๑. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๔๔
- ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ..... ชื่อ..... สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น
- คือ..... ชื่อ..... ๔๔
๒. ในนิคคทิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสน จัดเป็นชนิดไหน?..... ๔๔

๓. กุล (ตระกูล) ซึ่งเป็น อ การันต์ใน นปุงสกลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?..... ๔๔
๔. กิริยาศัพท์เช่นไรจัดเป็นวากจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๔
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย..... ๔๕
- ก. ปารี คจฉติ สีเลนาติ ปารคู..... ๔๕
- ข. อวสนติ เอตถาติ อวาโส..... ๔๕
๖. อะไรชื่อวากัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๔๖
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคทีโก แปลว่าอะไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?..... ๔๖

พ.ศ.๒๕๕๖..... - ๔๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๔๗
- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ..... ๔๗
- ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า..... ๔๗
๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ฉนายตน จัดเป็นชนิดไหน?..... ๔๗
๓. ปัจจัยในอักษยศัพท์ เฉพาะที่ลงท้ายนาม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เป็นเครื่องหมายวิภัติอะไร?..... ๔๗
๔. อัชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า อย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย?..... ๔๗
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย..... ๔๗
- ก. ทุกเขน รกขียตีติ ทุรกข์..... ๔๗
- ข. กโรติ เคนาติ กรณั..... ๔๗
๖. กัมมธารยสมาส กับ ตปปริสสมาส ต่างกันอย่างไร..... ๔๘
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฆิก, สุขี, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?..... ๔๘

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒)..... - ๔๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๔๙
- ก. นิคคหิต แปลว่า..... ๔๙
- ข. กรณัที่ทำอักษร มี ๔ คือ..... ๔๙
๒. พยัญชนอากม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ในที่เช่นไรจึงลงอากมได้? อิตินายติ, สพภิเรว ลงอากมตัวไหน?..... ๔๙
๓. คุณนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละอย่าง มีลักษณะอย่างไร?..... ๔๙
๔. อะไรจัดเป็นวากจก? วากจกไหนลงปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๔๙
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ? โภชนีย, รุณโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?..... ๔๙
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๕๐
- ก. ทิพพ์ อิว จกขุ ทิพพจกขุ..... ๕๐
- ข. สัสเร ทุกข์ สัสเรทุกข์..... ๕๐
- ค. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก..... ๕๐
- ง. ภาตตสส ปจฉา ปจฉาภตต..... ๕๐
- จ. ฉินนา ทตถา ยสส, โส ฉินนทตโก (ปุริโส)..... ๕๐
๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๕๐

พ.ศ.๒๕๕๗..... - ๕๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๕๑
- ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก..... ๕๑
- ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดที่เพดาน เรียกว่า ตาลุชะ..... ๕๑
๒. ทิฆมสนธิกริโยปกรณ์ ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? กิสูธ, สหธิธ, จุภย จัดเป็นอย่างไร?..... ๕๑
๓. ศัพท์ที่มีวิธีแจกอย่างหนึ่งต่างหาก ซึ่งเรียกว่า กติพยศัพท์ นั้น ได้แก่ศัพท์อะไรบ้าง? ศัพท์ไหนเป็นทวิลิงค์?..... ๕๑
๔. กริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมจาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๕๑
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๕๑
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๕๒
- ก. สมโณ จ พราหมณา จ สมณพราหมณา..... ๕๒
- ข. สโต อิติ สญา สดตสญา..... ๕๒
- ค. อสิ หตถ ยสส, โส อสิหตถ (โยโธ)..... ๕๒
- ง. นครสส สมปี อุปนคร..... ๕๒
- จ. สัสเร ทุกขี สัสสารทุกขี..... ๕๒
๗. ในราคาพิททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุริโม, เตชสี, ดิก ลงปัจจัยอะไร? ในพิททิตไหน?..... ๕๒

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒)..... - ๕๓

๑. ในภาษาบาลีนั้น พยัญชนะวรรค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่ออย่างนั้น?..... ๕๓
๒. โลปะ ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบบนิคคหิตได้ในที่เช่นไร? จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย..... ๕๓
๓. กลญา (นางสาวน้อย) ซึ่งเป็น อา การันต์ในอิตถิลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?..... ๕๓
๔. วิภัติในอาขยัตนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดกาลาติปัตติ เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู..... ๕๓
๕. กริยาภิกก์ต่อไปนี้ คือ ฤตตวา, ปกนโต, อารพถ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?..... ๕๓
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๕๔
- ก. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต..... ๕๔
- ข. จตสโส ทิสา จตทุทิสา..... ๕๔
- ค. พุทโธ เอว รตนํ พุทธรัตน..... ๕๔
- ง. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก..... ๕๔
- จ. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)..... ๕๔
๗. ในพหุลต์ทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีโย, จกขุมา, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในพิททิตไหน?..... ๕๔

พ.ศ.๒๕๕๘..... - ๕๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๕๕
- ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น.....คือ..... ๕๕
- ข. เสียงกิติ ตัวหนังสือกิติ ชื่อว่า.....แปลว่า..... ๕๕
๒. สัญญโค ในพยัญชนะสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ, อธิปโมทติ ตัดและต่ออย่างไร?..... ๕๕
๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้น เป็นได้กี่ลิงค์?..... ๕๕
๔. ธาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ธาตุเหล่าใดเรียกว่า สกัมมธาตุ และ อกัมมธาตุ?..... ๕๕
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย..... ๕๕

ก. ลิกขียตีติ ลิกขา.....	๕๕
ข. ปาร์ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู.....	๕๕
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๕๖
ก. ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ.....	๕๖
ข. จตสโส ทิสสา จตฺททิสสา.....	๕๖
ค. อสเสน (ยุตโต) รโถ อสสรโถ.....	๕๖
ง. ชิวสส ยตตโก ปริจเฉท ยาวชีวี.....	๕๖
จ. สห มจเฉเรน โย วตตตีติ สมจเฉร์ (จิตต์).....	๕๖
๗. ในโคตตตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ชุตติมา, มากโร, โปริสส ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน?.....	๕๖

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒)..... - ๕๗

๑. พยัญชนะที่สุทธวรรค ๕ ตัว อะไรบ้าง? เกิดในฐานไหน? และมีชื่อเรียกว่าอย่างไร?.....	๕๗
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อคยาकार์ ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๗
๓. ครุ (ครู) ซึ่งเป็น อุ การันต์ในปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภตติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?.....	๕๗
๔. กิริยาคัพทใด ชื่อเหตุกัมมมาจาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๕๗
๕. ต ปัจจัย ในกิริยาคิတ်ก์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ.....	๕๘
๖. อะไรชื่อว่าทิกุสมาส? และทิกุสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตฺททิสสา, ปณจินทริยิ์ จัดเป็นอย่างไร?.....	๕๘
๗. ในอัยยัตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์หามาดู.....	๕๘

พ.ศ.๒๕๕๙..... - ๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๕๙
ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆสสะ.....	๕๙
ข. สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ คือ..... ชื่อว่า	๕๙
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อภินนทุนติ และธมมณจเร ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๙
๓. วิสสนสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหน? มีศัพท์อะไรบ้าง? เป็นได้กี่ลิงค์?.....	๕๙
๔. ข ฉ ส และ อาย อัย ปัจจัย ในอาชยาด เป็นไปในความอะไร? จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปลมาดูด้วย?.....	๕๙
๕. ในกิริยาคิတ်ก์ แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? สาวโก ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....	๕๙
๖. วิสสนบุพพบท กับ วิสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีลักษณะต่างกันอย่างไร? อนโตปาสาทิ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....	๖๐
๗. ในเสฏฐัตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? นาวิโก, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์หามาดู.....	๖๐

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)..... - ๖๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๑
ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ..... เรียกว่า อวรรค เพราะ.....	๖๑
ข. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ ..... เรียกว่า.....	๖๑
๒. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหนต์ และ อธิปปโมหติ ตัดและต่ออย่างไร?.....	๖๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๖๑

- ก. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งเป็นลิงค์ไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖๑
- ข. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อัพยยศัพท์? และแบ่งเป็นอะไรบ้าง?..... ๖๑
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาด? ในอาชยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตตนี้ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ..... ๖๑
๕. กิริยาภิกค์ คือ วณีย์ และ กุโธ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย..... ๖๒
- ก. สยนติ เอตถาติ สยนิ..... ๖๒
- ข. สรติ เอตถายาติ สติ..... ๖๒
๖. อะไรเรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส? สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย..... ๖๒
๗. ในปฐมตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? มานุสโก, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาตุ..... ๖๒

พ.ศ.๒๕๖๐..... - ๖๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๖๓
- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น..... ส่วน คือ..... ๖๓
- ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ..... ๖๓
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๖๓
- ก. สาธ-อติ สนธิเป็น..... ๖๓
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น..... ๖๓
- ค. จตฺตาโรเม ตັตบทเป็น..... ๖๓
- ง. เอตทโวจ ตັตบทเป็น..... ๖๓
- จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ ๖๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๖๓
- ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม?..... ๖๓
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖๓
- ค. เอกฺกนวิสติ จนถึง อฏฺฐนฺนุติ เป็นวจนะ และลิงค์อะไร?..... ๖๓
- ง. อายตี, หนท เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๖๓
- จ. โต ปัจจัย เป็นเครื่องหมายวิภัติอะไร?..... ๖๓
๔. วิภัติอาชยาดนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร? จัดเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?..... ๖๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? จงเขียนคำแปล รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย..... ๖๔
- ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญู..... ๖๔
- ข. ทุกฺเคน รกฺขยตีติ ทฺรภฺกั..... ๖๔
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าพหุพพิหิสมาส? และพหุพพิหิสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ติโลกิ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาตุ..... ๖๔
๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กายิกิ, โสวณฺณมยิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาตุ..... ๖๔

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒)..... - ๖๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๖๕
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ..... ๖๕

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๕
ก. โนนี-เอต สนิธิเป็น.....	๖๕
ข. ธมฺม-จเร สนิธิเป็น.....	๖๕
ค. มยายํ ตັคคทเป็น.....	๖๕
ง. ตาสาหํ ตັคคทเป็น.....	๖๕
จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรม ๔ คือ.....	๖๕
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๖๕
ก. นามศัพท์พหุแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๕
ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๕
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?.....	๖๕
ง. วิเศษสนสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๕
จ. อุปรี, เสยยถา เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๖๕
๔. วัดตมามา บอกกาลอะไร? แปลว่าอะไร? จงเขียนวิภตติอาชยาดหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมมาดู.....	๖๖
๕. กิริยาภิกท คือ รุณโน และ ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย.....	๖๖
ก. หิตํ กโรตติ หิตกุกโร.....	๖๖
ข. ทุสสติ เตนาติ โทโส.....	๖๖
๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวรี เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.....	๖๖
๗. ในชาตาทิตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฺฉิม, คุณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....	๖๖

พ.ศ.๒๕๖๑..... - ๖๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๖๘	
อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ	๘ ตัวนี้ ชื่อ สรร,	
.....	๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.....	๖๘
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๘	
ก. วิหุน-อคคํ สนิธิเป็น.....	๖๘	
ข. ยสฺส-อินทฺริยานิ สนิธิเป็น.....	๖๘	
ค. ตยาหํ ตັคคทเป็น.....	๖๘	
ง. ปจจตตถญเฐว ตັคคทเป็น.....	๖๘	
จ. สัณฺญโค แบ่งเป็น ๒ คือ.....	๖๘	
๓. จงตอบคำถามดังต่อไปนี้.....	๖๘	
ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๖๘	
ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๘	
ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจจ, อมฺ เป็นสัพพนามประเภทไหน?.....	๖๘	
ง. สเจ, วีย เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๖๘	
จ. ฉพพิสติ, เอกุณปญญาส แปลว่าอะไร?.....	๖๘	
๔. อะไรจัดเป็นวาก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดสัตตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมมาดู.....	๖๙	

๕. กิริยาภิกตฺ คือ ติณฺณ และ ปคฺคยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสถานะด้วย..... ๖๙
- ก. หิตฺ กโรตฺติ หิตกฺโร..... ๖๙
- ข. สรติ เอตายาติ สติ (ธมฺมชาติ)..... ๖๙
๖. อะไรชื่อตฺปุริสมาส? ตฺปุริสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปุตฺโต เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๖๙
๗. ในเสกฺฐตฺหิตฺ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กจฺจายโน, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺหิตฺไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๖๙

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒)..... - ๗๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๑
- อักษรที่เหลือนอกจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่ง เป็น.....พวก คือ..... ๗๑
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปรกรรมเท่าไร? อะไรบ้าง? อถฺวสฺส ตตฺและต่ออย่างไร?..... ๗๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๗๑
- ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๑
- ข. อิตถิลิํคฺ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๑
- ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมฺห, ย, กิ เป็นสัพพนามประเภทไหน?..... ๗๑
- ง. อุทฺธ, ตคฺช เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๗๑
- จ. ปกตีสังขยา กับปุณฺณสังขยา ต่างกันอย่างไร?..... ๗๑
๔. ในอาชยตแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้อย่างไร? จงเขียนวิภคติมวตฺถอชฺชตฺตนิ เฉพาะฝ่าย ปรีสสพพมาดู..... ๗๑
๕. ปัจจัยในกิริยาภิกตฺ แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร? กตฺตา ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสถานะอะไร? จงเขียนรูป วิเคราะห์มาดู..... ๗๒
๖. อะไรชื่อกัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร? ทิพฺพจกฺขุ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู..... ๗๒
๗. ในตฺหิสฺสตฺถิตฺหิตฺ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? คฺคฺฉว, พนฺธนียฺ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺหิตฺไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๗๓

พ.ศ.๒๕๖๒..... - ๗๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๔
- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ ๗๔
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ..... เกิดที่พื้น เรียกว่า ๗๔
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๔
- ก. จิริ-ปฺวาสิ สนธิเป็น ๗๔
- ข. พหู-อาพาโธ สนธิเป็น ๗๔
- ค. ตาสาหฺ ตตฺบพเป็น ๗๔
- ง. สาธฺตติ ตตฺบพเป็น ๗๔
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ๗๔
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๗๔
- ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธารณนาม?..... ๗๔

ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๔
ค. ปุณณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร?.....	๗๔
ง. ตุมห ศัพท์ จัดเป็นสหัพพนามชนิดไหน? ใช้สำหรับแทนชื่อใคร?.....	๗๔
จ. ตาวเทว, อุทาทุ เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๗๔
๔. กิริยาศัพท์ใดชื่อเหตุกัตตฺวาจก? มีอุทาหรณ์อย่างไร? และในเหตุกัตตฺวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๗๕
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตฺวาจก? และกัตตฺวาจกนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....	๗๕
จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัยรูปและสาธนะมาด้วย.....	๗๕
ก. ทุกฺเขน รกฺขยตีติ ทฺรภฺขํ.....	๗๕
ข. อวสนฺติ เอตฺถาติ อวาโส.....	๗๕
๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนโตปาสาท, อาคตสมโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๗๕
๗. ในชาตาพิตติต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุริโม, ชนตา, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตติตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๗๖

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒)..... - ๗๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๗๗
ก. กรรมที่ทำอักษระ มี ..... คือ	๗๗
ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า ..... ได้แก่ พยัญชนะ	๗๗
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๗๗
ก. สหฺธา-อิธ สนธิเป็น	๗๗
ข. ปจฺจจตฺ-เอว สนธิเป็น	๗๗
ค. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น	๗๗
ง. อิจฺเจว ตตฺบทเป็น	๗๗
จ. ในพยัญชนะสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ	๗๗
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๗๗
ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๗
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๗
ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?.....	๗๗
ง. วิเสสนสหัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๗
จ. อปเปว นาม, อมโห เป็นนิบาตอะไร?.....	๗๗
๔. วิภัติหมวดกาลาติปิตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? จงเขียนวิภัติหมวดบัญญัติ เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู.....	๗๘
๕. กิตกัจจปัจจัยในกิริยากิตก คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย.....	๗๘
ก. ทาทพฺพนฺติ เทยฺยํ.....	๗๘
ข. กโรติ เตนาคิ กรณํ.....	๗๘
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนธวโร, ทิพพจฺจุ จัดเป็นกัมมธารยสมาสชนิดไหน?.....	๗๘
๗. ในสมุหตติต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนฺณินิ, สฺซี, โอโยมย ลงปัจจัยอะไร? ในตติตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๗๘

พ.ศ.๒๕๖๓..... - ๘๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๘๐
ข. อักษรระเบิด ..... ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง ..... ชื่อ	๘๐
ค. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า	๘๐
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๐
ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๐
ข. โนเหตุ, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?.....	๘๐
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๐
ข. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๘๐
ค. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือเป็นอย่างไร?.....	๘๐
ง. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐานุติ เป็นวจนะ และลึงค์อะไร?.....	๘๐
จ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?.....	๘๐
ฉ. สมฺปติ, กจจิ แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๘๐
๔. กาลาติปัติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาดู.....	๘๐
๕. กิริยาภิกค์ คือ ปมชช ทิณฺณ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย.....	๘๑
ก. ทมิตพโพติ ทมโม.....	๘๑
ข. คจฉนติ เอตถาติ คติ.....	๘๑
ค. ปาริ คจฉติ สีเสนาติ ปารคู.....	๘๑
๖. สมาสในบาลีภาษา ว่าโดยกิมิเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวโร, วิตราโค (ภิกขุ), พหินคร เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาด้วย.....	๘๑
๗. ในตัทธสัทธิตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? เตชสี, กายิกิ, เอกาทสี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาด้วย.....	๘๑

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒)..... - ๘๓

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๓
ก. อักษรวิธิ ว่าด้วยอะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๓
ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่า อวรรค? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าชื่อนั้น?.....	๘๓
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๘๓
ก. จตฺตารอ-อิม สนธิเป็น.....	๘๓
ข. ตาสอ-อหิ สนธิเป็น.....	๘๓
ค. สมตยสมมา ตตบทเป็น.....	๘๓
ง. ยถายิทิ ตตบทเป็น.....	๘๓
จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ	๘๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๓
ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๓
ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๓
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นอะไรบ้าง?.....	๘๓
ง. กตร, อมท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....	๘๓
จ. กลอ, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๘๓

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๘๔
- ก. ในอาชญากรรม แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๘๔
- ข. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อ กัตตฺวาจก? และกัตตฺวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๘๔
๕. กิตปัจจัย ในกิริยาภิกตฺ คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย..... ๘๔
- ก. ฌมฺมํ จรติ สีเลนาติ ฌมฺมจารี..... ๘๔
- ข. วิเนติ เตนาติ วินโย..... ๘๔
๖. อะไรชื่ออรรถพยายีภาวสมาส? และอรรถพยายีภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๘๔
- ก. ขตฺติโย (อห) อิติ มาโน ขตฺติยมาโน..... ๘๔
- ข. ทรณสฺส อภาโว นิทฺทรณํ..... ๘๔
๗. ในตรัตยาพิทตฺทิต และฐานตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฺฆิก, ทสสนีโย ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?..... ๘๕

พ.ศ. ๒๕๖๔..... - ๘๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๘๖
- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ..... ๘๖
- ข. กรรมที่ทำอักษรระ มี.....คือ..... ๘๖
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๘๖
- ก. อภินนฺทุ-อิติ สนธิเป็น..... ๘๖
- ข. อคฺติ-อาคารํ สนธิเป็น..... ๘๖
- ค. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น..... ๘๖
- ง. สาธฺติ ตตฺบทเป็น..... ๘๖
- จ. สัณฺญโค แบ่งเป็น ๒ คือ..... ๘๖
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๘๖
- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?..... ๘๖
- ข. วิภตฺตินามนั้น มีกี่ตัว? แบ่งเป็นอย่างไร? อะไรบ้าง?..... ๘๖
- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อิตฺถิลิงค์อย่างเดียว?..... ๘๖
- ง. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๘๖
- จ. นิบาตนั้น สำหรับใช้อย่างไร?..... ๘๖
๔. วาจก คืออะไร? แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง? และกฺลฺบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำต้องอาศัยอะไรเป็นเครื่องกำหนด?..... ๘๗
๕. กิริยาภิกตฺ คือ คฺตฺโต, ปคฺคยฺห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย..... ๘๗
- ก. เนตพพฺนฺติ เนยฺยํ..... ๘๗
- ข. สรติ เอตยาติ สติ..... ๘๗
- ค. กุชฺมฺติ สีเลนาติ โภธโน..... ๘๗
๖. อะไรชื่อว่าทวันทวสมาส? และทวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? สมจฺเจร (จิตต), พนฺธนมฺตฺโต (สฺตฺโต) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย..... ๘๘

๗. ในราคาที่ดินที่ติด และปรุณต์ที่ติด มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? มากโร, เดชสี ลงปัจจัยอะไร? ในตที่ติดไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มา
ดูด้วย..... ๘๘

พ.ศ.๒๕๖๔ (๒)..... - ๘๙

๑. อักษรที่เหลือจากสระชื่อว่าอะไร? แปลว่าอย่างไร? มีเท่าไร? แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง?..... ๘๙
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปรณต์เท่าไร? อะไรบ้าง? วิทูนคค์, อภินนพุนติ ตัดและต่ออย่างไร?..... ๘๙
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๘๙
  - ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?..... ๘๙
  - ข. อะไรเรียกว่าการันต์?..... ๘๙
  - ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา?..... ๘๙
  - ง. เอต, สพพ จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?..... ๘๙
  - จ. ปัจจัยนั้น ลงที่ไหน? เป็นเครื่องหมายอะไร?..... ๘๙
๔. ในอาขยตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง?..... ๘๙
๕. ในกริยาภิกค์ แบ่งกาลไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? กมมกาโร ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู..... ๙๐
๖. สมาสเช่นไรชื่ออภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉมคตต์ อชมคตต์ จัดเป็นอย่างไร?..... ๙๐
๗. ในเสฏฐตที่ติด มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากุนโก, เมธาวิ, ปญจโม แปลว่าอย่างไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตที่ติดไหน?..... ๙๐

พ.ศ.๒๕๖๕..... - ๙๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๑
  - อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่ง
เป็น.....พวก คือ..... ๙๑
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๑
  - ก. สเมตฺ-อายสฺมา สนธิเป็น..... ๙๑
  - ข. พนฺรฺสุส-อิวิ สนธิเป็น..... ๙๑
  - ค. ตยฺหาหิ ตัดบทเป็น..... ๙๑
  - ง. อิจฺเจวิ ตัดบทเป็น..... ๙๑
  - จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ..... ๙๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๙๑
  - ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง?..... ๙๑
  - ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๑
  - ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?..... ๙๑
  - ง. สัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๑
  - จ. อุทฺธ, ынฺนุน แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๙๑
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๙๒
  - ก. บุรุษในอาขยต มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๒
  - ข. กริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตุวาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?..... ๙๒

๕. กิริยาภิคค์ คือ วัตตพพ, รุณโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย..... ๙๒
- ก. สุขชน ภริยตีติ สุภโร..... ๙๒
- ข. หิติ ภโรตีติ หิตกกโร..... ๙๒
- ค. ทุสสติ เตนาติ โทโส..... ๙๒
๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๒
๗. ในชาติาที่ตีทิต และสังขยาตีทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? จกขุมา ลงปัจจัยอะไร? ในตีทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ด้วย..... ๙๓

พ.ศ.๒๕๖๕ (๒)..... - ๙๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๔
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ, ... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ..... ๙๔
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๔
- ก. สเมตุ-อายุสมา สนธิเป็น..... ๙๔
- ข. พนรุสส-อิวิ สนธิเป็น..... ๙๔
- ค. ตยาคิ ตัตบทเป็น..... ๙๔
- ง. อิจเจวิ ตัตบทเป็น..... ๙๔
- จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ..... ๙๔
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภิตตีทั้ง ๗ มาดู..... ๙๔
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภิตตีหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู..... ๙๕
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กิริยาภิคค์ คือ ชินฺโณ, อารุหฺ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?..... ๙๕
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๙๖
- ก. พุทโร เอว รตนํ พุทธรตนํ..... ๙๖
- ข. ตโย โลกา ตีโลกิ..... ๙๖
- ค. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต..... ๙๖
- ง. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตตี..... ๙๖
- จ. สนตํ จิตตํ ยสส โส สนตจิตโต (ภิกขุ)..... ๙๖
๗. ในเสฏฐตีทิต และอภัยตตีทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? ปญญา ลงปัจจัยอะไร? ในตีทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู?..... ๙๖

พ.ศ.๒๕๖๖..... - ๙๗

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคมีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๗
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๗
- ก. จตุหิ-อปาเยหิ สนธิเป็น..... ๙๗
- ข. ต-นิพพตฺ สนธิเป็น..... ๙๗
- ค. จกขวาปาถิ ตัตบทเป็น..... ๙๗
- ง. อธิปโปมทตี ตัตบทเป็น..... ๙๗

จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ.....	๙๗
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๙๗
ก. คุณนามแบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๙๗
ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๙๗
ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว?.....	๙๗
ง. กตม, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....	๙๗
จ. ตีโร, หนท แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๙๗
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๙๘
ก. วิภัตติหมวดอชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?.....	๙๘
ข. กริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวจาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?.....	๙๘
๕. กริยาภักก์ คือ ภินโน, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัย มาด้วย.....	๙๘
ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคุ.....	๙๘
ข. ครหิตพพนติ คารยหิ.....	๙๘
ค. วิเนติ เตนาติ วินโย.....	๙๘
๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวรี, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?.....	๙๙
๗. ในปกติศัพท์ และวิภาคศัพท์ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? สากฎิโก ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย	๙๙

พ.ศ.๒๕๖๖ (๒).....- ๑๐๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้ ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ ..... ชื่อ ..... สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ ..... ชื่อ	๑๐๐
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๑๐๐
ก. เม-อัย สนธิเป็น.....	๑๐๐
ข. ปจจตต์-เอว สนธิเป็น.....	๑๐๐
ค. ตาสาทิ ตัดบทเป็น.....	๑๐๐
ง. สพภิเรว ตัดบทเป็น.....	๑๐๐
จ. ในสรสนธิ โลปะ ที่ต้นมี ๒ คือ	๑๐๐
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๐๐
ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?.....	๑๐๐
ข. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?.....	๑๐๐
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๐๐
ง. เอต, อมท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....	๑๐๐
จ. เสว, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๑๐๐
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๐๑
ก. ในอาชยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๐๑
ข. กริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตวจาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?.....	๑๐๑

๕. ต. ปัจจัย ในกิริยาภิตก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ท และ ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบอย่างละ ๑ ตัว จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย.....๑๐๑
- ก. สุขชน ภริยตีติ สุภโร.....๑๐๑
- ข. ธาเรตีติ ธาตา.....๑๐๑
๖. อะไรชื่อว่าตปฺปริสสมาส? และตปฺปริสสมานั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปุตโต, สงขารทุกขํ จัดเป็นอย่างไร?.....๑๐๑
๗. ในพหุลตฺทิต และเสฏฐตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย๑๐๑

พ.ศ.๒๕๔๐

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มี นิคคหิต เป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ.
พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว และ พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ

ก ข ค ฅ ง เรียกว่า ก วรรค

จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค

ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค

ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค

ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห ฬ .

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ตาสาห์ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ.

ตาสาห์ เป็นโลปนนิคคหิตสนธิ ตัดเป็น ตาส์-อหฺ ต่อเป็น ตาสาห์.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คุณนามแบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?

ข. คุณนามและสัพพนาม เป็นได้กี่ลิงค์?

ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลหุธา น มชฺเชยฺย เป็นวิภัตตอะไร? ทำตัวอย่างไร?

ง. ปุงลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. ตั้งแต่ ทฺวิ จนถึง อฏฐารส เป็นพหุจนะและลิงค์อะไร?

๓. ก. คุณนามแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.

ข. คุณนามและสัพพนาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลิงค์

ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลหุธา น มชฺเชยฺย เป็นหุตติยาวิภัตติ. เอา อํ เป็น โอ.

ง. ปุงลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อ อิ อี อุ อู.

จ. ตั้งแต่ ทฺวิ จนถึง อฏฐารส เป็นพหุจนะอย่างเดียว เป็น ๓ ลิงค์.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู

- ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. วิภัติกรรมดอชชัตตนี บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?
 ค. กิริยาศัพทใด ชื่อเหตุกัมมวาจก?

๔. ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อดีต ปัจจุบันใกล้อนาคต.
 ข. วิภัติกรรมดอชชัตตนี บอกอดีตกาล ตั้งแต่นี้ แปลว่า แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้.....แล้ว.
 ค. กิริยาศัพทใด กล่าวถึงสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพทนั้น ชื่อว่า เหตุกัมมวาจก.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย

- ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญ.
 ข. ลิกขียตีติ ลิกขา.
 ค. ส่วนณณียติ เอตายาติ ส่วนณณา.

๕. ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญ. เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในตัสสี่ละ ลง รุ ปัจจัย.
 (ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้รู้วิเศษ โดยปกติ
 ข. ลิกขียตีติ ลิกขา. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ ลง อ ปัจจัย.
 (ธรรมชาติใด) อันเขาย่อมศึกษา เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า อันเขาศึกษา
 ค. ส่วนณณียติ เอตายาติ ส่วนณณา. เป็นกัมมรูป กรณสาธนะ ลง ยุ ปัจจัย.
 (เนื้อความ) อันท่านย่อมพรรณนาพร้อม ด้วยวาจานั้น เหตุนั้น (วาจานั้น) ชื่อว่า เป็นเครื่องอันท่านพรรณนาพร้อม
 (แห่งเนื้อความ)

๖. ทวันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปรกันอย่างไร?

๖. ทวันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปรกันอย่างไร คือ
 วิเสสโนภยบท เป็นบทวิเสสนะทั้ง ๒ บท. ทวันทวสมาส เป็นบทประธานทั้งสี่.

๗. กาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. กาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตน ตา ณ กณ.

พ.ศ.๒๕๔๑

๑. ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาบาลี จำต้องมีความเข้าใจในเรื่องของไวยากรณ์ให้ดีเสียก่อน

อยากทราบว่า อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? จัดเป็น ๒ อย่าง มีอะไรบ้างในแต่ละอย่าง? กล่าวถึงเรื่องอะไร?

๑. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ อย่าง คือ

สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็น สระ และพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์

สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิจเจว เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่อ อย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ

สัณฺญเณศ ช้อนตัว.

อิจเจว เป็นอาเทศพยัญชนสนธิ ตัดเป็น อิติ-เอว ถ้าสระอยู่หลัง แปลง ตี ที่ทำเป็น ตย แล้ว ให้เป็น จจ ต่อเป็น อิจเจว.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นกี่ลิงค์? อะไรบ้าง?

ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้นท่านหมายความว่าอย่างไร? ยกอุทธานมาด้วย

ค. จงยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียวมาดูอย่างละ ๕ ศัพท์

๓. ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้นท่านแบ่งเป็น ๓ ลิงค์ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย, อิตถीलิงค์ เพศหญิง, นปุงสกลิงค์ มีใช้เพศชายมีใช้เพศหญิง.

ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้น หมายความว่า เหมือนหนึ่งกำเนิดสตรี สมมติให้เป็นปุงลิงค์ และของที่ไม่มีวิญญานสมมติ

ให้เป็นปุงลิงค์ และอิตถीलิงค์ อุทธาน ทาโร เมีย สมมติให้เป็น ปุงลิงค์

ปเทโส ประเทศ สมมติให้เป็น ปุงลิงค์ ภูมि แผ่นดิน สมมติให้เป็น อิตถीलิงค์

ค. ได้ยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียว อย่างละ ๕ ศัพท์ ดังนี้คือ

ปุงลิงค์ ๑. อมโร เทวดา ๒. อาทิจโจ พระอาทิตย์ ๓. อินโท พระอินทร์ ๔. อีโส คนเป็นใหญ่ ๕. อุทธิ ทะเล

อิตถीलิงค์ ๑. อจจรา นางอัปสร ๒. อาภา รัศมี ๓. อิติ ฤทธิ ๔. อีสา งอนไถ ๕. อุฬุ ดวงดาว

นปุงสกลิงค์ ๑. องคัง องคัง ๒. อารมมณัง อารมณัง ๓. อิมัน หน้ ๔. อีริณ ทุง (นา) ๕. อุทกั น้ำ.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัตติอาชยาด เป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?

ข. วิภัตติอาชยาด จัดเป็นกี่หมวด? และในหมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร?

๔. ก. วิภัตติอาชยาด เป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

- ข. วิภัติอาขยาต จัดเป็น ๘ หมวด และในหมวดนั้นๆ บอกกาลดังนี้ คือ
หมวดวิตตมานา	บอก ปัจจุบันกาล
หมวดปัญญา	บอก ความบังคับ ความหวัง ความอ่อนวอน
หมวดสัตตมี	บอก ความยอมตาม ความกำหนด ความรำพึง
หมวดปโรกขา	บอก อดีตกาลล่วงแล้วไม่มีกำหนด
หมวดหิยัตตนี	บอก อดีตกาลล่วงแล้ววานี้
หมวดอัชชัตตนี	บอก อดีตกาลล่วงแล้ววันนี้
หมวดภวิสสันติ	บอก อนาคตกาลของปัจจุบัน
หมวดกาลาติปัตติ	บอก อนาคตกาลของอดีต

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบนามกิตกันั้น จัดเป็นกี่พวก? และแต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบนามกิตกันั้น จัดเป็น ๓ พวก คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ กวิ ณี ญว ตุ รุ

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ข ญย

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๗ ตัว คือ อ อิ ณ ตเว ตี ตุ ญ.

๖. สัมภวานบุพพท กับ อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส ท่านแสดงลักษณะของบทหน้าและบทหลังต่างกันอย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๖. ต่างกันดังนี้ คือ สัมภวานบุพพท มีบทหน้าอันท่านประกอบด้วย อิติ ศัพท์ บทหลังเป็นประธาน ดังนี้

ขตติโย (อห) อิติ มาโน ขตติยมาโน มานะว่า (เราเป็น) กษัตริย์

สตโต อิติ สณญา สตตสณญา ความสำคัญว่าสัตว์

อวธารณบุพพท มีบทหน้าอันท่านประกอบด้วย เอว ศัพท์ (เพื่อจะห้ามเนื้อความอันอื่นเสีย)

ปญญา เอว ปิไซโต ปญญาปิไซโต (ประทีป) อันโพล่งทั่วคือปัญญา

พุทโธ เอว รตนํ พุทธรัตนํ รัตนะคือพระพุทธเจ้า

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัยกี่ตัว? อะไรบ้าง? ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอะไรบ้าง?

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ฌ ฌายน ฌาน ฌนย ฌิ ฌิก ฌว ฌนร ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำดังนี้ คือ

ถ้าสระที่อยู่หน้าศัพท์เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคอยู่เบื้องหลัง ต้องพลพธิ คือ ทีฆะ อ เป็น อา,

วิการ อี เป็น เอ, อุ, เป็น โอ (ถ้าสระที่อยู่หน้าศัพท์ เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคอยู่หลัง หรือเป็นทีฆะไม่ต้องพลพธิ)

และพยัญชนะคือ ฌ นั้น ต้องลบเสีย คงไว้แต่สระที่ ฌ อาศัยและสระพยัญชนะอื่นๆ

พ.ศ.๒๕๕๒

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร? พยัญชนะไหนจัดเป็น โอโฆสะ, โฆสะ, สติล และ ธนิต?

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มี ๓๓ ตัว

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต. ถ, ป ผ และ ส ๑๑ ตัวนี้ จัดเป็น โอโฆสะ

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฌ ญ, ฑ ฒ ณ, ท ธ น, พ ภ ม, และ ย ร ล ว ห ๒๑ ตัวนี้ จัดเป็น โฆสะ

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๓ ในวรรคทั้ง ๕ จัดเป็น สติล

พยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔ ในวรรคทั้ง ๕ จัดเป็น ธนิต

ในคัมภีร์กัจจายนเภทแสดงไว้ว่า พยัญชนะ ที่สุดวรรค ๕ ตัว ก็เป็น สติล.

๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณในสรสนธิ แบ่งเป็น ๒ คือ แปลงสระเบื้องหน้า แปลงสระเบื้องหลัง.

โนเหตุ เป็นสรสนธิ ตัดเป็น โนหิ-เอตฺ ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนเหตุ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. สัพพนามคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. ย, อญญ, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

๓. ก. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้วเพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ มี ๒ คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม

ข. ย อญญ จัดเป็นวิเสสนสัพพนาม ชนิด อนิยม (ย ศัพท์นั้นพิจารณาเห็นว่า ไม่เป็นอนิยมแท้ทีเดียว เพราะเข้ากับ ตุมห, อมห ศัพท์ก็ได้ แต่เมื่อประสงค์แปล ย ศัพท์ ว่า “ใด” แล้วก็ดูเหมือนเป็น อนิยมแท้) ตุมห จัดเป็น ปุริสสัพพนาม.

๔. ชาติคืออะไร? ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. ชาติ คือ กริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก ท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ

๑) หมวด ภู ชาติ ๒) หมวด รุช ชาติ ๓) หมวด ทิว ชาติ ๔) หมวด สุ ชาติ

๕) หมวด กี ชาติ ๖) หมวด คห ชาติ ๗) หมวด ตน ชาติ ๘) หมวด จุร ชาติ.

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตุสาธนะ และ กรณสาธนะ? สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?
- ข. กิตปัจจัย ในกิริยากิตก์ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?
๕. ก. ศัพท์ใด เป็นชื่อของผู้ทำ คือผู้ประกอบกิจยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำ ซึ่งหม้อ ศัพท์นั้น ชื่อว่า กัตตุสาธนะ ท่านบัญญัติ ให้แปลว่า “ผู้” ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสี่ละ แปลว่า “ผู้.....โดยปกติ”
- ข. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ชื่อว่า กรณสาธนะ ที่เป็น กัตตุรูป แปลว่า “เป็นเครื่อง.....” หรือ “เป็นเหตุ.....” ที่เป็น กัมมรูป แปลว่า “เป็นเครื่องอันเขา....” หรือ “เป็นเหตุอันเขา....”.
- ค. กิตปัจจัย ในกิริยากิตก์ มี ๓ ตัว คือ อนาคต ตวนตุ ตาวิ
อนาคต บอกปัจจุบันกาล. ตวนตุ ตาวิ บอกอดีตกาล.

๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จตุททิส, กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสที่มีอุปสัคและนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อภัยยิวาสมาส มี ๒ คือ อุปสัคคปุพพะกะ นิปาตปุพพะกะ

จตุททิส เป็น สมาหารทิวาสมาส

วิ. จตฺสฺโส ทิสฺสา จตุททิสฺ

กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็นตติยาพหุพทิสมาส

วิ. กตฺ ปุณฺณํ เยน, โส กตปุณฺณ (ปุริโส).

๗. สมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. สมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ณฺ ตา.

พ.ศ.๒๕๔๓

๑. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค มีอะไรบ้าง? และในภาคนั้นๆ ว่าด้วยเรื่องอะไร?

๑. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์.

(๑) อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ

สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็นสระและ พยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์

สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่น ให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน

(๒) วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อัพยศัพท์ สมาส ตัทธิต อาชยาต กิตก์

(๓) วากยสัมพันธ์ ว่าด้วยการกและประพันธ์ผูกคำพูดที่แบ่งไว้ในวจีวิภาคให้เข้าเป็นประโยคเดียวกัน

(๔) ฉันทลักษณ์ แสดงวิธีแต่งฉันท คือคาถาที่เป็นวรรณพฤทธิ และมาตราพฤทธิ.

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง มาประกอบด้วย?

๒. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท

และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่าสนธิ.

การต่อมี ๒ อย่าง คือ (๑) ต่อศัพท์ที่มีวิภัติให้เนื่องด้วยศัพท์ที่มีวิภัติ เหมือน จตตารอ อิม ต่อเข้าเป็น จตตารอเม เป็นต้น และ (๒) ต่อบทสมาสย่ออักษรให้น้อยลง เหมือน กต อุปกาโร ต่อเข้าเป็น กโตปกาโร เป็นต้น.

๓. จงแจก อาจารย์ (อาจารย์) ด้วย อ การันต์ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู

๓. อาจารย์ (อาจารย์) อ การันต์ ปุงลิงค์

<i>เอกวจนะ</i>	<i>พหุวจนะ</i>
ป. อาจารย์โย	อาจารย์ยา
ทุ. อาจารย์ยิ	อาจารย์เย
ต. อาจารย์เยน	อาจารย์เยหิ อาจารย์เยภิ
จ. อาจารย์ยสุส อาจารย์ยาย อาจารย์ยตถิ	อาจารย์ยานิ
ปณ. อาจารย์ยสุมา อาจารย์ยมหา อาจารย์ยา	อาจารย์เยหิ อาจารย์เยภิ
ฉ. อาจารย์ยสุส	อาจารย์ยานิ
ส. อาจารย์ยสมิ อาจารย์ยมหิ อาจารย์เย	อาจารย์เยสุ
อา. อาจารย์ย	อาจารย์ยา

๔. อะไรชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหหมวดกาลาติปัติ ฝ่ายปรัสบท มาดู

๔. ศัพท์กล่าววกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาต.

ในอาชยาดนั้นท่านประกอบด้วย ธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ.

กาลาติปัติ ประสพท

เอก. พหู.

ป. สสา สสี่สุ

ม. สเส สเสถ

อุ. สสี่ สสามหา

๕. ข้อความว่า “วิภัติแห่งกริยาภิกตักนั้น ไม่มีแผนกหนึ่งเหมือนวิภัติอาชยาด ใช้วิภัตินาม ถ้านามศัพท์เป็นวิภัติและวจนะอันใด กริยาภิกตักก็เป็นวิภัติ และวจนะอันนั้นตาม”

เท่าที่ท่านอธิบายไว้อย่างนี้ ขอให้ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) มาให้ดู ๒ ตัวอย่าง?

๕. ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) คือ

ภิกขุ คามิ ปิณฑาย **ปวิฏฐุ**.

ภิกขุ เข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อก่อนข้าว.

เย เกจิ พุทธิ สรรณิ **คตา**.

(ชน ท.) เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึงแล้ว ซึ่งพระพุทเจ้า ว่าเป็นที่ระลึก ชิ.

เอกั **ปฐิส** ฉตติ คเหตวา **คจจนติ** ปสสามิ. (ข้า) เห็นซึ่งบุรุษคนหนึ่ง ถือซึ่งร่วมไปอยู่.

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? วันทวสมาสนั้นมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมาหารวันทวสมาส อสมาหารวันทวสมาส

สมาหารวันทวสมาส อุ. สมโถ จ วิปัสสนา จ **สมถวิปัสสนิ** สมถะด้วย วิปัสสนาด้วย ชื่อสมถะและวิปัสสนา

อสมาหารวันทวสมาส อุ. จนุทิมา จ สุริโย จ **จนุทิมสุริยา** พระจันทร์ด้วย พระอาทิตย์ด้วย ชื่อพระจันทร์และพระอาทิตย์ ท.

๗. ในอภัยยัตติมีปัจจัย ๒ ตัว คืออะไร? ในปัจจัยทั้ง ๒ ตัวนั้น มีวิธีใช้อย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๗. ในอภัยยัตติมีปัจจัย ๒ ตัวคือ **ถา ถ** มีวิธีใช้อย่างนี้

ถา ปัจจัย ลงในประการ หลังสัพพนาม เช่น ยถา โดยประการใด. **ตถา** โดยประการนั้น. **สพพถา** โดยประการทั้งปวง.

ถ ปัจจัย ลงในประการ หลัง กิ และ อิม เช่น ประการไร, อย่างไร, **อิถถ** ประการนี้, อย่างนี้.

พ.ศ.๒๕๔๔

๑. คำว่าอักษรๆ นั้นว่าตามทีนักปราชญ์ท่านประสงค์ แบ่งเป็นทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษร แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ เป็นเสียงอย่างหนึ่ง เป็นตัวหนังสืออย่างหนึ่ง.

๒. พยัญชนะทีมีเสียงก้อง เรียกว่าอะไร? ทีมีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าอะไร?

๒. พยัญชนะทีมีเสียงก้อง เรียกว่า โฆสยะ ทีมีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสยะ.

๓. นามนามแบ่งเป็นทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๓. นามนามแบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

๔. ในกิริยาอาชยาดนั้น แบ่งกาลทีเป็นประธานได้ทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาอาชยาด แบ่งกาลทีเป็นประธานได้ ๓ อย่าง คือ ๑) กาลทีเกิดขึ้นเฉพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลทียังมาไม่ถึง เรียกว่า อนาคตกาล.

๕. กิตกันั้น เป็นชื่อของศัพท์ประเภทไหน? มีทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๕. กิตกันั้น เป็นชื่อของศัพท์ทีท่านประกอบด้วยปัจจัยหมู่หนึ่ง ซึงเป็นเครื่องกำหนดหมายเนื้อความของนามศัพท์และกิริยาศัพท์ ทีต่างๆ กัน มี ๒ อย่าง คือ นามกิตกั กิริยากิตกั.

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ศัพท์ประเภทไหน?

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวณะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม, บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ทีย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมธารยสมาส.

๗. ในภาวัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในภาวัตถิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตน ตา ญ กณ.

พ.ศ.๒๕๔๕

๑. พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว และ พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ ก ข ค ง เรียกว่า ก วรรค, จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค, ฎ ฐ ฑ ฒ เรียกว่า ฎ วรรค, ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค, ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห ฬ .

๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ มี ๘ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น สัญญาค ช้อนตัว.

๓. สัพพนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอต อณฺญ อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

๓. สัพพนาม คือ ศัพท์สำหรับใช้แทนชื่อคนและสิ่งของที่ออกชื่อมาแล้วข้างต้น เพื่อจะไม่ให้เป็นการซ้ำซาก แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม.

เอต อณฺญ เป็นวิเสสนสัพพนาม อมฺห เป็นปุริสสัพพนาม

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

กิริยาศัพท์ใดกล่าว ..... กิริยาศัพท์นั้นชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก,
มีอุทาหรณ์ว่า ..... ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย .....ตัวคือ .....

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่า เป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก,
มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุแทน โอทน ปาเจติ นายยัง (หรือใช้) พ่อครัวให้หุงอยู่ซึ่งข้าวสุก.

ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ฌ ญ ณาเป ณาปย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยาภิกตฺก จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. คจฺจนฺติ เอตฺถาติ คติ.

ข. ภูณฺชิตพฺพนฺติ โภชนํ.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยาภิกตฺก แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อนต ตวนตุ ตาวี

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ อนีย ตพพ

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

อนต มาน บอกรัจจุบันกาล

ตวนตุ ตาวี ตุน ตวา ตวาน บอกรอดีตกาล

อนีย ตพพ บอกรความจำเป็น

ก. คจจณติ เอตถาติ คติ. เป็น กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

ข. ภูถิตพพนติ โภชน. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ.

๖. อะไรชื่อวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จันทิมสุรียา, สมถวิปัสสนิ จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์ ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ วันทวสมาส.

วันทวสมาสนั้นมี ๒ คือ สมหหาร อสมหาร

จันทิมสุรียา เป็น อสมหาร สมถวิปัสสนิ เป็น สมหหาร.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปณติตโตร, เสยโย, เขฏฐุ ลงปัจจัยตัวไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร ตม อยิสสก อย อฏฐ.

ปณติตโตร ลง ตร ปัจจัย

เสยโย ลง อย ปัจจัย

เขฏฐุ ลง อฏฐ ปัจจัย.

พ.ศ.๒๕๕๖

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พวกไหนได้ชื่อว่า สระ ทีฆะ และ รัสสะ?

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมี ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อุ เอ โอ.

ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ อ.

อักษร ๘ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อุ เอ โอ ชื่อว่า สระ. สระ ๕ ตัว คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อ ทีฆะ.

สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. อะไรเรียกว่าสนธิ?

ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ก. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องกันด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันทน์ และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่า สนธิ

ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ สัญญาค

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ตั้งแต่ไหนเป็นเอกวจนะอิติลึงค์อย่างเดียว

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณฺณสังขยา.

ตั้งแต่ เอกุณฺวิสติ ถึง อฏฺฐนฺวุติ เป็นเอกวจนะ อิติลึงค์ อย่างเดียว.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติหฆวตอัชชัตตนี บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?

ข. ปัจจัยในกัตตุวจากมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. ก. วิภัติหฆวตอัชชัตตนี บอกอดีตกาลตั้งแต่นี้ แปลว่า แล้ว ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่า ได้แล้ว.

ข. ปัจจัยในกัตตุวจากมี ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณา โอ ฌ ฌย.

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. ฌมฺม จรติ สีเลนาติ ฌมฺมจารี.

ข. สยฺนติ เอตถาติ สยฺน.

๕. ผู้ทำฯ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น ชื่อว่า กรณสาธนะ แปลว่า เป็นเครื่อง หรือ เป็นเหตุ

ก. ฌมฺม จรติ สีเลนาติ ฌมฺมจารี. เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งศีล.

ข. สยฺนติ เอตถาติ สยฺน. เป็น กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ปณฺจ อินฺทฺริยานิ ปณฺจอินฺทฺริยํ.
- ข. ทฺรธสฺส อภาโว นินฺทฺทรณํ.
- ค. สทฺธา เอว ฐนํ สทฺธาฐนํ.
- ง. สณฺชาโต สํเวโค ยสฺส, โส สณฺชาตสํเวโค (ชโน).
- จ. ปตฺโต จ จีวรณฺจ ปตฺตจิวฺรํ.

- ๖. ก. ปณฺจอินฺทฺริยํ เป็นสมาสหารทิกุสมาส
- ข. นินฺทฺทรณํ เป็นอภัยยัภาวสมาส
- ค. สทฺธาฐนํ เป็นอวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส
- ง. สณฺชาตสํเวโค เป็นจตุตถิปุพพิทสมาส
- จ. ปตฺตจิวฺรํ เป็นสมาสหารวันทวสมาส

๗. ในชาตาที่ตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากฺุณฺนิโก, ปุริโม, สฺุเมธโส ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในชาตาที่ตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

สากฺุณฺนิโก ลง ณิก ปัจจัย ใน ตฺรตฺยาที่ตัทธิต

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ใน ชาตาที่ตัทธิต

สฺุเมธโส ลง ส ปัจจัย ใน ตทฺสสฺตถิตตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษระ มี ..... คือ .....
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า .....ได้แก่พยัญชนะ .....
๑. ก. ฐานที่ตั้งที่ของอักษระ มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอฏฐะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.
ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้องเรียกว่า โฆสยะ ได้แก่ พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ข ง, ช ฉ, จ ฒ ฌ, ท ธ น, พ ภ ม, และ ย ร ล ว ห ฟ, ๒๑ ตัวนี้เป็น โฆสยะ.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในสรสนธิ อาเทศ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. ในสรสนธิ อาเทศ มี ๒ คือ แปลงสระหน้า แปลงเบื้องหลัง
ข. ในนิคคหิตสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยศัพท์?
- ข. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร? เสว พหิทธา อิว น สเจ
๓. ก. ศัพท์อีกจำพวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ ไม่ได้ แปลงรูปไปต่างๆเหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยศัพท์
ข. เสว นิบาตบอกกาล, พหิทธา นิบาตบอกที่, อิว นิบาตบอกอุปมาอุปไมย, น นิบาตบอกปฏิเสธ, สเจ นิบาตบอกปริกัป.

๔. บุรุษในอาชยาดมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จะทราบบุรุษได้ต้องอาศัยอะไร?

จงเขียนวิภัติ หมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท มาดู

๔. บุรุษในอาชยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัชฌิมบุรุษ อุตตมบุรุษ.
จะทราบบุรุษได้ ต้องอาศัยวิภัติ.

อชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. อี อู

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?
รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะอะไร?

- ก. ทุกเขน รุกขียตติ ทุรุกข์.
- ข. วินติ เตนาติ วินโย.

๕. ผู้ทำๆ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้นเป็นต้นว่า ฐาน ที่ตั้ง, ที่ยืน, อาสน ที่นั่ง, สยน์ ที่นอน ชื่อว่าอิกรณสาธนะ ที่เป็นกัตตรูป แปลว่า “เป็นที่” ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นที่อันเขา.”

- ก. ทุกเขน รุกขียตติ ทุรุกข์ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ
- ข. วินติ เตนาติ วินโย เป็นกัตตรูป กรณสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไป

- ก. ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ.
- ข. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต (สตโต).
- ค. ชิวสส ยตตโก ปริจเฉโท ยาวชีว์.
- ง. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).
- จ. นตถิ ตสฺส ปุตตาติ อปุตตโก.

- ๖. ก. ญาณจกขุ ชื่อ วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส
- ข. พนธนมุตโต ชื่อ ปัญจมีตปุริสสมาส
- ค. ยาวชีว์ ชื่อ นิปาตปุพพกะ อัပ္พยิภาวสมาส
- ง. วิตราโค ชื่อ ปัญจมีพหุพพิหิสมาส
- จ. อปุตตโก ชื่อ นนุพพบท พหุพพิหิสมาส

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทวาทลี, ปณญวา, โกสลล์ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ฌ ตา

ทวาทลี ลง อ ปัจจัย ในปุรณตถิต

ปณญวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตทสสัตถิตถิต

โกสลล์ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตถิต

พ.ศ.๒๕๔๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ .....

ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ .....

๑. ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาธิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็น สระและพยัญชนะ พร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน
- ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ
ชีวหามัชฌะ ท่วมกลางลิ้น เป็นกรณของอักษรที่เป็น ตาลุชะ
ชีวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา เป็นกรณของอักษรที่เป็น มุทธชะ
ชีวหัคคะ ปลายลิ้น เป็นกรณของอักษรที่เป็น ทันตชะ
สภัญฐานะ ฐานของตน เป็นกรณของอักษร ที่เหลือนอกจากนี้คือ กณฐชะ โองฐชะ นาสิภัญฐานชะ

๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ

ในสรสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ วิการ ทีฆะ รัสสะ.

๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?

๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ พหุวจนะ

วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ท้ายศัพท์ เช่น บุริโส ชายคนเดียว เป็นเอกวจนะ บุริสา ชายหลายคน เป็นพหุวจนะ.

๔. วิภัติอาขยัต จัดเป็นกี่หมวด? หมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู

๔. วิภัติอาขยัต จัดเป็น ๘ หมวด คือ

หมวดวัตตมานา ปัญจมี สัตตมี บอกปัจจุบันกาล

หมวดปโรกขา หียตตนิ อชชตตนิ บอกอดีตกาล

หมวดภวิสสันติ กาลาติปัตติ บอกอนาคตกาล

ปัญจมี ปรัสบท

เอก. พหุ.

ป. ตุ. อนตุ.

ม. หิ. ถ.

อุ. มิ. ม.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภิกตฺ แบ่งเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ.

ข. ภูชิตพพุนติ โภชน.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภิกตฺ แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อนาคต ตวนตุ ตาวิ

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ อนีย ตพพ

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

อนาคต มาน บอกปัจจุบัณกาล

อนีย ตพพ บอกความจำเป็น

ตวนตุ ตาวิ ตุน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล.

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ. เป็น กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ

ข. ภูชิตพพุนติ โภชน. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็น

ก. สิตถจ สมภูจฺจ สิตสมภูจฺ (ฐาน).

ข. สห มจฺจเรณ ยํ, วัตตตีติ สมจฺจเร (จิตต์).

ค. สํสारे ทุกฺขํ สํสारेทุกฺขํ.

ง. สมโณ จ พุราหมโณ จ สมณพุราหมณา.

จ. อาคตา สมณายํ, โส อาคตสมโณ (อาราโม).

๖. ก. สิตสมภูจฺ ชื่อ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส

ข. สมจฺจเร ชื่อ สหบุพพบท พหุพพิหีสมาส

ค. สํสारेทุกฺขํ ชื่อ สัตตมิตฺตปุริสสมาส

ง. สมณพุราหมณา ชื่อ อสมมาหาร ทวันทวสมาส

จ. อาคตสมโณ ชื่อ พุติยาพหุพพิหีสมาส

๗. ในโคตตตฺทิตฺ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, สติมา, ทูริธา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺไหน?

๗. ในโคตตตฺทิตฺ มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ฌ ฌายน ฌาน ฌเณย ฌนิ ฌนิก ฌน ฌนร.

ปุชนิโย ลง อีย ปัจจัย ใน ฐานตฺทิตฺ

สติมา ลง มนตุ ปัจจัย ใน ตทฺสสฺตถิตฺทิตฺ

ทูริธา ลง ธา ปัจจัย ใน วิภาคตฺทิตฺ

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. พยัญชนะอวรรค มี.....ตัว คือ.....
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....
๑. ก. พยัญชนะอวรรค มี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห พ อ
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอรุฐะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. สนธิ มี ๓ คือ สรรสนธิ พยัญชนสนธิ นิคคหิตสนธิ.
- ข. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว. คือ ย ว ม ท น ต ร พ.

๓. วิภัตตินามนั้นมีกี่ตัว? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. วิภัตตินามนั้นมี ๑๔ ตัว. แบ่งออกเป็น เอกวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗.

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปฐมา ที่ ๑	ลี	โย
ทุติยา ที่ ๒	อ	โย
ตติยา ที่ ๓	นา	หิ
จตุตถิ ที่ ๔	ส	น
ปัลลภิมิ ที่ ๕	สมา	หิ
ฉัญฐิ ที่ ๖	ส	น
สัตตมิ ที่ ๗	สมิ	สุ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อกัมมวาจก?
- ข. ปัจจัยในเหตุกัตตวาจก มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
๔. ก. กิริยาศัพท์ใดกล่าวถึงที่บุคคลพึงทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรมนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อกัมมวาจก.
- ข. ปัจจัยในเหตุกัมมวาจก มี ๔ ตัว คือ เณ ฌย ฌาเป ฌาปย.

๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบธาตุมี ร หรือ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ. รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. รมมํ วัตตุํ สีมสสาติ รมมวาที.

ข. ลิกขณํ ลิกขา.

๕. ธาตุมี ร เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฦณ เช่น ชิณโณ.

ธาตุมิ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฦฐ เช่น ตุฦฐ.

ก. รมมํ วัตตุํ สีมสสาติ รมมวาที. เป็นสมาสรูป ตั้สสี่สาธนะ.

ข. ลิกขณํ ลิกขา. เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. ราชปุโถ ราชปุโต ราชปุโตโต.

ข. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ.

ค. ปตฺโต จ จิวรยจ ปตฺตจิวรี.

ง. กตํ ปุณฺณํ เยน, โส กตปุณฺโณ (ปุรีโส)

จ. นครสฺส พหิ พหินครี.

๖. ก. ราชปุโต ชื่อ ฦฐฐิตํปุรีสมาส.

ข. พุทฺธรตนํ ชื่อ อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส.

ค. ปตฺตจิวรี ชื่อ สมหารทวันทวสมาส.

ง. กตปุณฺโณ ชื่อ ตติยาพหุพิหิสมาส.

จ. พหินครี ชื่อ นิบาตบุพพท อัพยยีภาวสมาส.

๗. ในทศสัถิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

สุขี, อโยมยํ, นาวิโก ลงปัจจัยอะไร? ในัทธิตไหน?

๗. มี ปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส ลี อิก อี ร วนต มนตุ ฦ.

สุขี ลง อี ปัจจัย ในทศสัถิตัทธิต.

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกตัทธิต.

นาวิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาทัทธิต

พ.ศ.๒๕๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น.....ภาค คือ.....

ข. สรรมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อว่า รัสสะ.

๑. ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณะ.

ข. สรรมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อว่า รัสสะ.

๒. อาเทศในสรสนธิมีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? รมมณฺจเร เป็นสนธิอะไร?

๒. อาเทศในสรสนธิ มี ๒ อย่าง คือ แปลงสระหน้า แปลงสระหลัง.

รมมณฺจเร เป็นอาเทศนิคคหิตสนธิ.

๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

และนามนามนั้นเป็นได้กี่ลิงค์?

๓. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม, แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

นามนามเป็นได้ ๓ ลิงค์.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภตติหมวตภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ.

๔. ศัพท์กล่าววกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาต.

ประกอบด้วย ธาตุ ปังจยฺ วาจก วิภตติ กาล บท วจนะ บุรุษ.

ภวิสสันติ ปรัสสพท

เอก. พหู.

ป. สสติ สสนติ

ม. สสสิ สสถ

อุ. สสามิ สสาม

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ? และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กิริยาภิกทคือ ตินฺโณ, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ศัพท์ใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกิจยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้นชื่อว่า กัตตุสาธนะ.

ให้แปลว่า ผู้ ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสีละ แปลว่า ผู้...โดยปกติ.

ติณโณ แปลว่า ข้ามแล้ว มาจาก ตร ธาตุในความข้าม ต ปัจจัย

ธาตุมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณณ แล้วลบที่สุดธาตุ ลง อิ อากม ต้นธาตุ.

ปมชช แปลว่า ประมาทแล้ว มาจาก ป บทหน้า มท ธาตุในความประมาท ตวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุที่มี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ชช.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

อนโตปาสาท์, นิททรณํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส.

มี ๒ อย่าง คือ อุปสัคคปุพพกะ นิบาตปุพพกะ.

อนโตปาสาท์ จัดเป็น นิบาตปุพพกะ

นิททรณํ จัดเป็น อุปสัคคปุพพกะ.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณญฺ, นาวิโก, ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ฌย ตตน ตา ณ กณ.

สามณญฺ ลง ฌย ปัจจัย ใน ภาวตัทธิต.

นาวิโก ลง ฌิก ปัจจัย ใน ตรตฺยาทิตัทธิต.

ปุณฺณวา ลง วนตุ ปัจจัย ใน ตทฺสสฺตถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก

ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า ทันโตฏฐชะ

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สระที่เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก

ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ พันและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตฏฐชะ

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.

เอตทโวจ เป็นอาเทศนิคคหิตสนธิ.

๓. อะไรจัดเป็นคุณนาม? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. นามที่แสดงลักษณะของนามสำหรับหมายให้รู้ว่านามนามนั้นดีหรือชั่ว เป็นต้น จัดเป็น คุณนาม.

แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.

๔. ชาติคืออะไร? ชาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. ชาติคือกริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก.

จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑) หมวด ภู ชาติ ๒) หมวด รุช ชาติ ๓) หมวด ทิว ชาติ ๔) หมวด ส ชาติ

๕) หมวด กี ชาติ ๖) หมวด คห ชาติ ๗) หมวด ตน ชาติ ๘) หมวด จุร ชาติ.

๕. ในกริยาภิตก์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? และแบ่งให้ละเอียดออกอีกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๕. ในกริยาภิตก์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒. แบ่งให้ละเอียดอีก ดังนี้

ปัจจุบันกาล แบ่งเป็น ๒ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้เคียง

อดีตกาล แบ่งเป็น ๒ คือ ล่วงแล้ว ล่วงเสร็จแล้ว.

๖. **สมาสเช่นไร ชื่อพหูพหิสมาส? และพหูพหิสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?**
รูปวิเคราะห์ต่อไปนี่จัดเป็นพหูพหิสมาสอะไร?

- ก. **วีโต ราโค ยสฺมา, โส วีตราโค (ภิกขุ)**
- ข. **อาคตา สมณา ยํ, โส อาคตสมโน (อาราโม)**

๖. **สมาสที่มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อ พหูพหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ**
หุติยาพหูพหิ ตติยาพหูพหิ จตุตถิพหูพหิ ปัญจมีพหูพหิ ฉัฎฐิพหูพหิ สัตตมีพหูพหิ.

- ก. **วีโต ราโค ยสฺมา โส วีตราโค (ภิกขุ) จัดเป็นปัญจมีพหูพหิสมาส.**
- ข. **อาคตา สมณา ยํ, โส อาคตสมโน (อาราโม) จัดเป็นหุติยาพหูพหิสมาส.**

๗. **ในอภัยตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สหายตา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?**

๗. ในอภัยตัทธิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ **ถา ถิ.**

สหายตา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุดชื่อ.....แปลว่า.....
มี..... ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุดชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณ อวรรณ.

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต เป็นสนธิอะไร?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ วิการ ทีฆะ รัสสะ.

โนหัต เป็น โลปสรสนธิ.

๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อพยยศัพท์? ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง? เฉพาะอุปสัคใช้อย่างไร?

๓. ศัพท์ที่จะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว
ศัพท์เหล่านี้ เรียกว่า อพยยศัพท์ ได้แก่ ศัพท์จำพวกอุปสัค นิบาต ปัจจัย.

เฉพาะอุปสัค ใช้นำหน้านามและกริยาให้วิเศษขึ้น เมื่อนำหน้านามมีอาการคล้ายคุณศัพท์
เมื่อนำหน้ากริยามีอาการคล้ายกริยาวิเศษนะ.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู

๔. กริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาก.

วาก นั้น มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาก กัมมวาก ภาววาก เหตุกัตตุวาก เหตุกัมมวาก

อัชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และอิกรณสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?
กริยาภิกตฺ คือ ทรุโฐ, ปหาย แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำๆ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ฐานํ ที่ตั้ง ที่ยืน ชื่อว่าอิกรณสาธนะ
อิกรณสาธนะ ท่านบัญญัติให้แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา...

ทรุโฐ แปลว่า ร่าเริงแล้ว มาจาก หสฺ ธาตุ ในความหัวเราะ ต ปัจจย

ธาตุมิ สฺ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฐฺ แล้วลบที่สุดธาตุ

ปหาย แปลว่า ละแล้ว มาจาก ป บทหน้า หา ธาตุ ในความละ ตวา ปัจจย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าทวันทวสมาส? และทวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
สมณพราหมณา, ปตตจิวรี จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีนามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าทวันทวสมาส
มี ๒ อย่าง คือ สมาหาร อสมาหาร

สมณพราหมณา จัดเป็น อสมาหาร. ปตตจิวรี จัดเป็น สมาหาร.

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ชนตา, สติมา, จตุตโถ ลงปัจจัยอะไร? ในถิตไหน?

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ฌฺ ตา.

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหัตถิต

สติมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทิสสัถิตถิต

จตุตโถ ลง ถ ปัจจัย ในปุรณัตถิต

พ.ศ.๒๕๕๐ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อลหุ มีเสียงเบา

ข. อักขระ ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ

๑. ก. สระที่เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อลหุ มีเสียงเบา.
 ข. อักขระ ๘ ตัวนี้ คือ อ อา ก ข ค ฆ ง ห เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อธิปไตยเป็นสนธิอะไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ อย่าง คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ สัญญาค.

อธิปไตย เป็น สัญญาคพยัญชนสนธิ.

๓. จงแจก ขตติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู

๓. ขตติย (กษัตริย์) อ การันต์ ปุงลิงค์
เอก.	พหู.
ป. ขตติโย	ขตติยา
ทุ. ขตติย	ขตติเย
ต. ขตติเยน	ขตติเยหิ ขตติเยภิ
จ. ขตติยสส ขตติยาย ขตติยตถ	ขตติยาน
ปญ. ขตติยสมา ขตติยมหา ขตติยา	ขตติเยหิ ขตติเยภิ
ฉ. ขตติยสส	ขตติยาน
ส. ขตติยสมี ขตติยมหิ ขตติเย	ขตติเยสุ
อา. ขตติย	ขตติยา

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

กิริยาศัพท์ใด กล่าว..... กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาจก, มีอุทาหรณ์ว่า.....

๔. กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาจก.
 มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต.

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.

ข. สรรณํ สติ.

๕. ต ปัจจัยลงหลังธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ทธ เช่น

พทุโธ รู้แล้ว มาจาก พุธ ธาตุ ในความรู้ ต ปัจจัย ธาตุมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้า
แปลง ต เป็น ทธ แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น พทุโธ

ลทฺโธ (อันเขา) ได้แล้ว มาจาก ลฏ ธาตุ ในความได้ ต ปัจจัย ธาตุมี ฏ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ต เป็น ทธ
แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น ลทฺโธ.

ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

ข. สรรณํ สติ เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. อนฺโธ จ วธิโร จ อนฺวธิโร.

ข. จตฺสโส ทิสสา จตฺททิสฺ.

ค. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต.

ง. ฆตฺตสส ปจฺฉา ปจฺฉาฆตฺตํ.

จ. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส, โส สนฺตจิตฺโต (ภิกขุ).

๖. ก. อนฺวธิโร ชื่อ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส.

ข. จตฺททิสฺ ชื่อ สมหาททิสฺสมาส.

ค. พนฺธนมุตฺโต ชื่อ ปัญฺจมีตํปฺปฺริสมาส.

ง. ปจฺฉาฆตฺตํ ชื่อ นิปาตปฺพทก อํพยยีภาวสมาส.

จ. สนฺตจิตฺโต ชื่อ ฉฺฉฐีพฺพพิหิสมาส.

๗. ในปุรณตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สดตโม, ราชคหิโก, มุฑฺดา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตอะไร?

๗. ในปุรณตฺทิตฺต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตย, ฐ, ม, อี.

สดตโม ลง ม ปัจจัย ในปุรณตฺทิตฺต.

ราชคหิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตฺตรตฺยาตฺติตฺต.

มุฑฺดา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตฺทิตฺต.

พ.ศ.๒๕๕๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆษะ,
 พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ .....และ.....๒๑ ตัวนี้ เป็น โฆษะ.

๑. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆษะ

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฌ ญ, ฑ ฒ ณ, ท ธ น, พ ภ ม และ ย ร ล ว ห ฬ ๒๑ ตัวนี้เป็น โฆษะ.

๒. ในสรสนธิ วิการมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานศาสน์ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในสรสนธิ วิกาโรมี ๒ คือ วิการในเบื้องต้น วิการในเบื้องปลาย.

พุทธธานศาสน์ เป็น โลปนิกคหิตสนธิ.

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิติลึงค์ ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู.

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณฺณสังขยา.

จตุ (๔) อิติลึงค์

พหูวนะ

ป. จตฺสโส

ท. จตฺสโส

ต. จตุหิ

จ. จตฺสสนนํ

ปญ. จตุหิ

ฉ. จตฺสสนนํ

ส. จตุสุ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัตติหมวดกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?

ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. ก. วิภัตติหมวดกาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต. แปลว่า จัก...แล้ว ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จักได้...แล้ว.

ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย ในกัตตุวาจากนั้นด้วย.

ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อากม หน้า ย ด้วย.

๕. ในกิริยาภิกตฺกแบ่ง กาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? อะไรบ้าง?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. ธมฺมํ จรติ สีเลนาติ ธมฺมจารี.

ข. กโรติ เตนาติ กรณํ.

๕. ในกิริยาภิกตฺก แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล อดีตกาล.

ก. ธมฺมํ จรติ สีเลนาติ ธมฺมจารี เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.

ข. กโรติ เตนาติ กรณํ เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.

๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

พหูพจน์, ปณฺญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสโนภยบท วิเสสโนปมบท สัมภวานบุพบท อวธารณบุพบท.

พหูพจน์ จัดเป็น อวธารณบุพบท.

ปณฺญาปาสาโท จัดเป็น อุปมานุตตรบท วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส (มีอุปมาอยู่หลัง).

๗. อะไรเรียกว่า ตัทธิต? โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

สุเมธโส, ทวีธา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ปัจจัยหมู่หนึ่งเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เนื้อความย่อ สำหรับใช้แทนศัพท์ ย่อคำพูดลงให้สั้น เรียกว่า ตัทธิต.

โดยสังเขปแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ สามัญญตัทธิต ภาวตัทธิต อัพยตัทธิต

สุเมธโส ลง ส ปัจจัยใน ตัทธิตตัทธิต.

ทวีธา ลง ธา ปัจจัย ใน วิภาคตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้
ชื่อ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ.....

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ฤ เอ โโอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฒ ฒ ฒ, ต ถ ท ฒ, ป ผ พ ภ ม, ย ร ว ส ห ฬ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ มี ๘ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่
ปกติ ปกติ วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น สัญญาค ช้อนตัว.

๓. สัพพนาม คืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ.

แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม.

๔. อะไรจัดเป็นวาจก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาจก.

แบ่งเป็น ๕ อย่าง คือ กัตตุวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตุวาจก เหตุกัมมวาจก.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ

คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

วิเสสนบุพพบท และวิเสสนุตตรบท แปลออกสำเนียงวิเสสนะว่า ผู้, ตัว, อัน เป็นต้น ตามลักษณะของนามนาม

วิเสสนโนภยบท แปลว่า ทั้ง...ทั้ง..., วิเสสนโนภยบท แปลว่า เพียงตั้ง, สัมภวานบุพพบท แปลว่า ว่า,

อวธารณบุพพบท แปลว่า คือ.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? และสมาสนั้นว่าโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ บทขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ สมาส.

และสมาสนั้น ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธารยะ ทิคุ ตัปปุริสสะ ทวันทวะ อัปยยีภาวะ พหุพพิท.

๗. ในวิภาคัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในวิภาคัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว. คือ ธา โส

พ.ศ.๒๕๕๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรค เพราะ.....

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่ฟัน เรียกว่า.....

๑. ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ว ส ห ฬ ° เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด.

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต ถ ท ธ น, ล ส เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทันตชะ

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จาตุททสี จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.
จาตุททสี จัดเป็น ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน.

๓. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งลิงค์เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? นามนามเป็นได้กี่ลิงค์?

๓. ลิงค์แบ่งเป็น ๓ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

นามนามนามนาม ๑) เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นปุงลิงค์ อิตถิลิงค์ หรือนปุงสกลิงค์ ก็อย่างเดียวกัน

๒) เป็น ๒ ลิงค์ คือ (๑) ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียวกันเป็นได้ ๒ ลิงค์ หรือ (๒) มูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุด
ให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง

๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?

๔. บทในอาขยาต แบ่งเป็น ๒ บท คือ ปรัสสบท บทเพื่อผู้อื่น อัดตโนบท บทเพื่อตน.

ปรัสสบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นกัตตวาจาก อัดตโนบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นกัมมวาจากและภาววาจาก.

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อสาธนะ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? นายโก, โภชน จัดเป็นสาธนะอะไร?

๕. ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อ สาธนะ

มี ๗ คือ กัตตุสาธนะ กัมมสาธนะ ภาวสาธนะ สัมปทานสาธนะ อปาทานสาธนะ อธิกรณสาธนะ.

นายโก จัดเป็นกัตตุสาธนะ. โภชน จัดเป็นกัมมสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. สหธา เอว ธนํ สหธาธนํ
- ข. สมโถ จ วิปสสนา จ สมถวิปสสนํ
- ค. น อริโย อนริโย
- ง. ปาสาทสส อนฺโต อนฺโตปาสาทํ
- จ. วีโต ราโค ยสฺมา, โส วีตราโค (ภิกขุ)

- ๖. ก. สหธาธนํ เป็น อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส.
- ข. สมถวิปสสนํ เป็น สมอาหารทวันทวสมาส.
- ค. อนริโย เป็น นบุพพท กัมมธารยสมาส หรือ อุกยัตตปุริสมาส
- ง. อนฺโตปาสาทํ เป็น นิปาตบุพพกะ อัပ္พยิภาวสมาส.
- จ. วีตราโค เป็น ปัญจมีพหุพพิหิสมาส.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนฺธนียํ, อโยมยํ, ฉฏฺฐโฐ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตอะไร?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตฺม อฺยิสฺส ก อฺย อฺฏฺฐ.

พนฺธนียํ ลง อฺย ปัจจัย ในฐานตถิต.

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกตติตถิต.

ฉฏฺฐโฐ ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อ.....

๑. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสระ.

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. วิธีต่อศัพท์และอักขระให้เนื่องกันด้วยอักขระ เพื่อจะย่ออักขระให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่า สนธิ.

มี ๓ อย่าง คือ สรรสนธิ ต่อสระ พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า มโนคณะ? จงแจก ปิตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ ๑๒ ศัพท์ มี มน ศัพท์เป็นต้น เรียกว่า มโนคณะ.

ปิตุ (บิดา)

เอกวจนะ

พหุวจนะ

ป. ปิตา

ปิตโร

ท. ปิตริ

ปิตโร

ค. ปิตรา ปิตุณา

ปิตเรหิ ปิตเรภิ ปิตูหิ ปิตูภิ

จ. ปิตุ ปิตุโน

ปิตรานํ ปิตูนํ

ป.ย. ปิตรา

ปิตเรหิ ปิตเรภิ ปิตูหิ ปิตูภิ

ฉ. ปิตุ ปิตุโน

ปิตรานํ ปิตูนํ

ส. ปิตริ

ปิตเรสุ ปิตูสุ

อา. ปิตา

ปิตโร.

๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตุวาจก? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู.

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ให้ให้ผู้อื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ให้ให้ผู้อื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตุวาจก.

ปัญจมี ปรัสบท

เอกวจนะ พหุวจนะ

ป. ตุ

อนตุ

ม. หิ

ถ

อุ. มิ

ม

๕. ต ปัจจัยในกริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ ห เป็นที่สุด แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ

๕. ต ปัจจัยในกริยาภิกตฺก ลงหลังธาตุมี ม เป็นที่สุด แผลง ต เป็น นต แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ปกกนโต หลีกไปแล้ว มาจาก ป บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าวไป,

ลงหลังธาตุที่มี ห เป็นที่สุด แผลง ต เป็น พห แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น รุหโห งามแล้ว มาจาก รุห ธาตุ ในความขึ้น, งาม.

๖. อะไรชื่อตปุริสสมาส? ตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

คามคโต (ปุริโส), รุกขสาขา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์มี อ วิภัติเป็นที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อตปุริสสมาส.

ตปุริสสมาสนั้น มี ๖ คือ ทุตยาตปุริสสะ ตติยาตปุริสสะ จตุตถิตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฺขิตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

คามคโต (ปุริโส) จัดเป็น ทุตยาตปุริสสะ

รุกขสาขา จัดเป็น ฉกฺขิตปุริสสะ

๗. ในตสสัดถิตฺตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามเณโร, มาคโร, ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน?

๗. ในตสสัดถิตฺตทิต มี ๙ ตัว คือ วิ ส ลี อิก ร วนตุ ณ.

สามเณโร ลง เณร ปัจจัย ในโคตตตทิต

มาคโร ลง ณ ปัจจัย ในราคาทิตทิต

ปุณฺณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตสสัดถิตฺตทิต.

พ.ศ.๒๕๕๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ..... สระ,
.....๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ ฝ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ คือ โลปะ ลบ อาเทศ แผลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น

๓. ศัพท์เช่นไรชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณฺณสังขยา.

จตุ (๔) (อิติลึงค์)

พหูวนะ

ป. จตสฺโส

ทุ. จตสฺโส

ค. จตุหิ

จ. จตสสนนํ

ปัญ. จตุหิ

ฉ. จตสสนนํ

ส. จตุสุ.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยิน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัติ กาล บท วนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. ผู้ทำฯ ซึ่งสิ่งใด (๑) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า ปิโย เป็นที่รัก รโส วิสัยเป็นที่ยินดี กิติ

(๒) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ เป็นต้นว่า กิจจํ กรรมอันเขาพึงทำ ทานํ สิ่งของอันเขาพึงให้ กิติ ชื่อ กัมมสาธนะ.

กัมมสาธนะนั้น ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา....

๖. **สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหูพหิสมาส? และพหูพหิสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?**

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหูพหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ ทุตติยาพหูพหิ ตติยาพหูพหิ จตุตถิพหูพหิ ปัญจมีพหูพหิ ฉัฎฐิพหูพหิ สัตตมีพหูพหิ.

๗. **ในชาตาติตฺตติต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก, มชฌิมโ, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตติตไหน?**

๗. ในชาตาติตฺตติต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

ราชคหิโก ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยาติตฺตติต

มชฌิมโ ลง อิม ปัจจัย ในชาตาติตฺตติต

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตฺตสสฺตติตฺตติต.

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากนั้น.....ตัว มี..... ชื่อว่า..... แปลว่า.....

๑. อักษรที่เหลือจากนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อว่า พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ.

๒. การต่ออักษรด้วยอักษรนั้น จัดเป็นก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๒. การต่ออักษรด้วยอักษร จัดเป็น ๓ คือ สรรสนธิ ต่อสระ พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?

จงแจก ภควนตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้ ๒ อย่าง คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับบอกชื่อสิ่งเดียว

พหุวจนะ คำพูดสำหรับบอกชื่อสิ่งของมากกว่าสิ่งเดียวคือ ตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป.

วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ท้ายศัพท์ เช่น ปุริโส ชายคนเดียวเป็นเอกวจนะ ปุริสา ชายหลายคนเป็นพหุวจนะ.

ภควนตุ (พระผู้มีพระภาค) पुलिङ्क

เอก.

พหุ.

ป. ภควา	ภควนตา ภควนโต
ทุ. ภควนตี	ภควนเต ภควนโต
ต. ภควตา	ภควนเตหิ ภควนเตภิ
จ. ภควโต	ภควตี ภควนตานี
ปญ. ภควตา	ภควนเตหิ ภควนเตภิ
ฉ. ภควโต	ภควตี ภควนตานี
ส. ภควติ ภควนเต	ภควนเตสุ
อา. ภคว ภควา	ภควนตา ภควนโต.

๔. วิภัติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง? วิภัติไหนเมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง?

๔. วิภัติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

มิ, ม วัตตมานา กิติ หิ, มิ, ม ปัญจมิ กิติ อยู่ข้างหลัง เมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง.

๕. กิริยาภคกัต่อไปนี้ คือ ฤๅโต, นิภขมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ฤๅโต แปลว่า อันเขากินแล้ว มาจาก ฤช ธาตุ ในความกิน ต ปัจจัย ธาตุมิ ชุ เป็นที่สุด เอาที่สุดธาตุเป็น ต

นิกฺขมม แปลว่า ออกแล้ว มาจาก นิ บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าว ตวา ปัจจัย อุปสัค อยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น มม.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมานั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าสมาส.

สมาส ว่าโดยกิจ มี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบลวิภัตติ เรียกว่า ลุตตสมาส. สมาสที่ไม่ได้ลบลวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาส.
ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธรรยะ ทิคฺ ตปุริสสะ ทวันทวะ อัပ္พยิปภาวะ พหุพพิหิ.

๗. ในตทสส์ถิตัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทสสนีโย, ฉนฺนโร, อายสฺมา ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตอะไร?

๗. ในตทสส์ถิตัตถิต มีปัจจัย ๙ ตัว คือ วี ส สี อิก อี ร วนตุ มนตุ ณ.

ทสสนีโย ลง อี ย ปัจจัย ในฐานตทิต

ฉนฺนโร ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตทิต

อายสฺมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทสส์ถิตัตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้

ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....

ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....

๑. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอฏฐะ ริมฝีปาก, นาสิกกา จมูก.

ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟันและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตฏฐะ.

๒. ในสรสนธิ โลปะ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตตาโรเม, โนหตฺ จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในสรสนธิ โลปะ มี ๒ คือ ลบสระหน้า ลบสระหลัง.

จตตาโรเม จัดเป็นลบสระหลัง. โนหตฺ จัดเป็นลบสระหน้า.

๓. เสฏฐี (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันต์ในปุงลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภตฺติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. เสฏฐี (เศรษฐี)

	เอก.	พหู.
ป.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี
ท.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี
ต.	เสฏฐีนา	เสฏฐีทิ เสฏฐีมิ
จ.	เสฏฐีสฺส เสฏฐีโน	เสฏฐีโน
ปญ.	เสฏฐีสฺมา เสฏฐีมฺหา	เสฏฐีทิ เสฏฐีมิ
ฉ.	เสฏฐีสฺส เสฏฐีโน	เสฏฐีโน
ส.	เสฏฐีสฺมี เสฏฐีมฺหิ	เสฏฐีสฺ
อา.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี.

๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัมมวาจก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในกัมมวาจกนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวกรรม (สิ่งที่บุคคลพึงทำ) (คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรมนั่นเอง) กิริยาศัพท์นั้น ชื่อกัมมวาจก.

อุทาหรณ์ว่า สูเพน โอทโน ปจียเต. ข้าวสุก อันพ่อครัว หุงอยู่.

และในกัมมวาจกนี้ ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคม หน้า ย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาศัพท์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาศัพท์ จัดเป็น ๓ พวก. แต่ละพวกมีปัจจัยดังนี้

กิตปัจจัย: อนต ตวนตุ ตาวี

กิจปัจจัย: อนี ย ตพพ

กิตกิจปัจจัย: มาน ต ตุน ตวา ตวาน.

อนต มาน บอ กปัจจัยบังกาล

ตวนต ตาวิ ต ตุน ตวา ตวาน บอ กอดีตกาล

อนี ย ตพพ บอ กความจำเป็น.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฺจวาทตํ, อชฺมตตํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส.

อัพยยิภาวสมาส นั้น มี ๒ คือ อุปสัคคปุพฺพกะ นิบาตปุพฺพกะ.

ปจฺจวาทตํ จัดเป็นนิบาตปุพฺพกะ. อชฺมตตํ จัดเป็นอุปสัคคปุพฺพกะ.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชฺณีโย, อโยมยํ, ปุณฺณวาท ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตน ตา ญ กณ

ปุชฺณีโย ลง อี ย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกติตัทธิต

ปุณฺณวาท ลง วนตฺ ปัจจัย ในตัทสสัดถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๔ (๒)

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มี ๒๕ คือ ก ข ค ฉ ง; จ ฉ ฆ ฌ ญ; ฎ ฐ ฑ ฒ ณ; ต ถ ท ธ น; ป ผ พ ภ ม.

๒. สนธิกริโยปกรณ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ มี ๘ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แผลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น สัญญาค ช้อนตัว.

๓. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และ ปุรณสังขยา.

๔. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

๔. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ในอาขยาตนั้นท่านประกอบด้วยธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

๕. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า สาธนะ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๕. ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อว่า สาธนะ.

แบ่งเป็น ๗ คือ กัตตุสาธนะ กัมมสาธนะ ภาวสาธนะ กรณสาธนะ สัมปทานสาธนะ อปาทานสาธนะ อธิกรณสาธนะ.

๖. อะไรชื่อว่า ตัปปริสสมาส? และตัปปริสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์มี อ วิภัติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อว่า ตัปปริสสมาส.

และตัปปริสมานั้น มี ๖ อย่าง คือ ทุตียาตัปปริสสะ ตุตียาตัปปริสสะ จตุตถิตัปปริสสะ ปัญจมีตัปปริสสะ ฉกฺขิต्तึตัปปริสสะ
สัตตมีตัปปริสสะ.

๗. ในโคตตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในโคตตัททิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ ฌายน ฌาน ฌะย ฌิ ฌิก ฌว ฌนร.

พ.ศ.๒๕๕๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ....., และ ย....., ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๑. พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฌ, ฑ ฒ ณ, ฑ ฐ ฑ, พ ภ ฌ และ ย ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ, ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อิธูปโมหิต จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.
อิธูปโมหิต จัดเป็นการซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน.

๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหนมีศัพท์อะไรบ้าง?

๓. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

อนิยม ได้แก่ ย อลญ อลญตร อลญตม พร อปร กตร กตม เอก เอกจจ สพพ กิ

นิยม ได้แก่ ต เอต อิม อมุ.

๔. ในอาขยาดนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ อย่างไรบ้าง?

๔. ในอาขยาดนั้นท่านแบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เรียกว่าปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่าอดีตกาล ๓) กาลยังไม่มาถึง เรียกว่าอนาคตกาล

และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างนี้คือ

ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้เคียงอดีต ปัจจุบันใกล้เคียงอนาคต

อดีตกาล จัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ล่วงแล้ววานนี้ ล่วงแล้ววันนี้

อนาคตกาล จัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน อนาคตของอดีต.

๕. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? และกรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปทรณ วัตถุเป็นเครื่องประหาร
วิฆณน์ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ.

และกรณสาธนะ ที่เป็นกัตตรูป แปลว่า เป็นเครื่อง... หรือ เป็นเหตุ...

ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นเครื่องอันเขา... หรือ เป็นเหตุอันเขา....

๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวิร์, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามนาม ตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า ทวันทวสมาส. มี ๒ คือ สมาหาร อสมาหาร.

ปตตจิวิร์ จัดเป็น สมาหาร สมณพราหมณา จัดเป็น อสมาหาร.

๗. ในชาติตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กาสาวุ, ปจฺฉิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในชาติตัทธิตมีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อिय กिय.

กาสาวุ ลง ณ ปัจจัย ในราคาตัทธิต

ปจฺฉิม ลง อิม ปัจจัย ในชาติตัทธิต

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๕ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ.....ชื่อ.....

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้นคือ.....ชื่อ.....

๑. ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ มีเสียงสั้น

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อ ทิฆะ มีเสียงยาว

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานศาสน์ จัดเป็นชนิดไหน?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.

พุทธธานศาสน์ จัดเป็นชนิด โลปะ.

๓. กุล (ตระกูล) ซึ่งเป็น อ การันต์ใน นปุงสกลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. กุล (ตระกูล)

	เอก.	พหู.
ป.	กุลิ	กุลานิ
ท.	กุลิ	กุลานิ
ต.	กุลเณ	กุลเอหิ กุเลหิ
จ.	กุลสส กุลา ย กุลตถิ	กุลานิ
ปญ.	กุลสมา กุลมहा กุลา	กุลเอหิ กุเลหิ
ฉ.	กุลสส	กุลานิ
ส.	กุลสมิ กุลมहि กุเล	กุลเอสุ
อา.	กุล	กุลานิ.

๔. กิริยาศัพท์เช่นไรจัดเป็นวาจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาจก.

มี ๕ อย่าง คือ กัตตวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตวาจก เหตุกัมมวาจก.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย

ก. ปาโร คจฉติ สีเลนาติ ปารคู

ข. อวสนติ เอตถาติ อวาโส

๕. ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ **ปารคู** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.

ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น ผู้นั้น ชื่อว่า ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

ข. อวาสนติ เอตถาติ **อวาโส** เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

ภิกษุ ท. ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศนั้น เหตุนั้น ประเทศนั้น ชื่อว่าเป็นที่อาศัยอยู่ (แห่งภิกษุ ท.)

๖. อะไรชื่อว่ากัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสนอกยบท วิเสสนอปมบท สัมภวานบุพบท อวธารณบุพบท.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก แปลว่าอะไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ทร ตม อียิสสก อีย อิจฺฐ.

ราชคหิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาธิตถิต.

ชนผู้เกิดในเมืองราชคฤห์ หรือ ผู้อยู่ในเมืองราชคฤห์

พ.ศ.๒๕๕๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....

ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....

๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิธ อาชยาด กิตก์.

ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ คอและริมฝีปาก เรียกว่า กัมโฏฐรุชชะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ฉายตน จัดเป็นชนิดไหน?

๒. ในพยัญชนสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญาค.

ฉายตน จัดเป็น อาคม.

๓. ปัจจัยในอพยยศัพท์ เฉพาะที่ลงท้ายนาม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เป็นเครื่องหมายวิภัติอะไร?

๓. ปัจจัยในอพยยศัพท์เฉพาะที่ลงท้ายนามมี ๑๗ คือ ไต; ตฺร ตถ ห ธ ธิ หี หึ หิณจนัน ว; ทา ทานิ รหิ ธุนา ทาจนัน ชช ชช.

ไต ปัจจัย เป็นเครื่องหมายตติยวิภัติและปัญจมีวิภัติ

ตฺร ตถ ห ธ ธิ หี หึ หิณจนัน ว ปัจจัย เป็นเครื่องหมายสัตตมีวิภัติ

ทา ทานิ รหิ ธุนา ทาจนัน ชช ชช ปัจจัย เป็นเครื่องหมายสัตตมีวิภัติ ลงในกาล.

๔. อัชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า อย่างไร?

จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย?

๔. อัชชัตตนิ บอกอดีตกาลตั้งแต่นั้นนี้ แปลว่า แล้ว... ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้...แล้ว.

อุ. เถโร คามิ ปิณทาย ปาวีสึ. พระเถระเข้าไปแล้ว สู่บ้าน เพื่อบิณฑชะ.

อุ. เอวรूपิ กมมํ อกาสิ. (ข้า) ได้ทำแล้ว ซึ่งกรรม มีอย่างนี้เป็นรูป.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสารณะมาด้วย

ก. ทุกเขน รกขียตีติ ทุรกข์.

ข. กโรติ เตนาคิ กรณิ.

๕. ก. ทุกเขน รุกขยตีติ **ทฺรฺกฺขิ** เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.
(จิตโต) อ้นเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอ้นเขารักษาได้โดยยาก
- ข. กโรติ เตนาติ **กรณิ** เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.
(เขา) ย่อมทำ ด้วยสิ่งนั้น เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องทำ (แห่งเขา)

๖. กัมมธารยสมาส กับ ตัปฺปฺริสสมาส ต่างกันอย่างไร.

๖. ต่างกันอย่างไร

กัมมธารยสมาส มีวิภัตติและวจนะเสมอกัน บทหนึ่งเป็นประธาน บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ หรือเป็นวิเสสนะทั้ง ๒ บท ส่วนตัปฺปฺริสสมาส มีวิภัตติและวจนะไม่เสมอกัน.

๗. ในสมุหัตถิตี มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฺฆิกิ, สฺขี, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตินั้น?

๗. ในสมุหัตถิตีมีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ฦ ตา.

สงฺฆิกิ ลง ฦก ปัจจัย ใน ตรฺตยาตถิตี

สฺขี ลง อี ปัจจัย ใน ตพฺสสฺตถิตี

โกสลลํ ลง ฦย ปัจจัย ใน ภาวตถิตี.

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. นิคคหิต แปลว่า.....

ข. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ.....

๑. ก. นิคคหิต แปลว่า กตสระหรือกตกรณ (กรณคืออวัยวะที่ทำเสียง).

ข. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชณะ ท้ามกลางลิ้น ๒) ชิวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา

๓) ชิวหคคะ ปลายลิ้น ๔) สกัฏฐานะ ฐานของตน

๒. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ในที่เช่นไรจึงลงอาคมได้? อิโตนายติ, สพภิเรว ลงอาคมตัวไหน?

๒. พยัญชนะอาคมมี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ. ในที่มีสระอยู่เบื้องหลังจึงลงอาคมได้.

อิโตนายติ ลง น อาคม, สพภิเรว ลง ร อาคม.

๓. คุณนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละอย่าง มีลักษณะอย่างไร?

๓. คุณนาม คือ นามที่แสดงลักษณะของนามนามสำหรับหมายให้รู้ว่า นามนาม นั้น ดีหรือชั่ว เป็นต้น.

แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส. แต่ละอย่างมีลักษณะอย่างนี้

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่วเป็นปกติ ชื่อ ปกติ

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่ว มากกว่าหรือน้อยกว่าปกติ ชื่อ วิเสส

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่วมากที่สุดหรือน้อยที่สุด ชื่อ อติวิเสส.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? วากไหนลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ ดังนี้ จัดเป็นวาก.

กัตตวาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณ ณา นา ณา โอ ฌ ญย

กัมมวาก ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคมหน้า ย

ภาววาก ลง ย ปัจจัย

เหตุกัตตวาก ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ฌ ญย ณาเป ณาปย

เหตุกัมมวาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัวนั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ? โภชนีย, รุโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ฐาน ที่ตั้ง, ที่ยืน อาสน์ ที่นั่ง สยน์ ที่นอน ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ.

โภชนีย แปลว่า อันเขาพึงกิน มาจาก ภุช ธาตุ ในความกิน อนีย ปัจจัย พฤทธิ ฤ เป็น โอ

รฺนโน แปลว่า ร้องไห้แล้ว มาจาก รฺทฺ ธาตุ ในความร้องไห้ ต ปัจจยฺ ธาตุมี ทฺ เป็นที่สูกอยู่หน้าแปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สูกธาตฺ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ทิพฺพํ อิว จกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ.
  - ข. สํสारे ทฺกฺขํ สํสारेทฺกฺขํ
  - ค. นตฺถิ ตสฺส ปุตฺตาทิ อปุตฺตโก.
  - ง. ภตฺตสฺส ปจฺฉา ปจฺฉาภตฺตํ.
  - จ. ฉินฺนา หตฺถา ยสฺส, โส ฉินฺนหตฺถโ (ปุริโส).
๖. ก. ทิพฺพจกฺขุ เป็น อุปรมาบุพพท วิเสสนปรมาบุพท กัมมธารยสมาส.
- ข. สํสारेทฺกฺขํ เป็น สัตตमितฺตปุริสสมาส.
- ค. ปุตฺตโก เป็น นบุพพท พหุพพิหิสมาส.
- ง. ปจฺฉาภตฺตํ เป็น นิปาตบุพพกะ อัพยยีภาวสมาส.
- จ. ฉินฺนหตฺถโ เป็น ฉินฺนวิพพิหิสมาส.

๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็น ๑๓ อย่าง คือ โคตตตถิต ตริตยาตถิต ราคาตถิต ขาตาตถิต สมุหตถิต ฐานตถิต พหุลตถิต เสฏฐตถิต ตปัสสตถิต ปกตตถิต สังขยาตถิต ปุณตถิต วิภาคตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อ **ครุ** มีเสียงหนัก

ข. อักษร **๘** ตัวนี้ คือ.....เกิดที่เพดาน เรียกว่า **तालुष**

๑. ก. สระที่เป็นที่ขะลั่น และสระที่เป็นรัสสะมีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ **ครุ** มีเสียงหนัก.
 ข. อักษร **๘** ตัวนี้ คือ **อิ อี จ ฉ ช ฌ ย** เกิดที่เพดานเรียกว่า **तालुष**.

๒. ทิฆมสนธิกริโยปกรณ์ ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? กิสุธ, สหธิธ, จุภย จัดเป็นอย่างไร?

๒. ทิฆมสนธิกริโยปกรณ์ในสรสนธิ แบ่งเป็น ๒ คือ **ทิฆะสระหน้า** **ทิฆะสระหลัง**.

กิสุธ จัดเป็น**ทิฆะสระหน้า** สหธิธ จัดเป็น**ทิฆะสระหลัง** จุภย จัดเป็น**ทิฆะสระหลัง**.

๓. ศัพท์ที่มีวิธีแจกอย่างหนึ่งต่างหาก ซึ่งเรียกว่า กติปยศัพท์ นั้น ได้แก่ศัพท์อะไรบ้าง? ศัพท์ไหนเป็นทวิลิงค์?

๓. กติปยศัพท์ ได้แก่ **อตต พรหม ราช ภควนต อรหนต ภวนต สตถ ปิต มาตุ มน กम्म โค.**
ราช อรหนต ภวนต มน เป็นทวิลิงค์.

๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ใด **กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำคือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น** กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัมมวาก.

มีอุทาหรณ์ว่า **สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อันนาย ใช้พ่อครัว ให้หุงอยู่.**

และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ **อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย** นั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ **ณาเป ด้วย**
ลง ย ปัจจัยกับทั้ง **อิ อาคมหน้า ย ด้วย.**

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์แบ่งเป็น ๓ พวก. แต่ละพวกมีปัจจัย ดังนี้

กิตปัจจัย: **กวิ ณี ญุ ตู รุ**

กิจปัจจัย: **ช ฌย**

กิตกิจปัจจัย: **อ อิ ฌ ตเว ตี ตุ ยุ.**

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. สมโน จ พราหมณา จ สมณพราหมณา
- ข. สโต อิติ สณฺญา สตตสณฺญา
- ค. อสิ หตฺเถ ยสฺส, โส อสิหตฺโถ (โยโย)
- ง. นครสส สมปี อุปนคร
- จ. สํสारे ทุกฺขํ สํสારทุกฺขํ

๖. ก. สมณพราหมณา ชื่อ อสมหาระ ทวันทวสมาส.
ข. สตตสณฺญา ชื่อ สัมภาวนบุพพท กัมมธารยสมาส.
ค. อสิหตฺโถ ชื่อ ภินนาธิกรณพหุพหิสมาส.
ง. อุปนคร ชื่อ อุปสัคคบุพพะ อพยยิภาวสมาส.
จ. สํสારทุกฺขํ ชื่อ สัตตมิต্তปุริสสมาส.

๗. ในราคาติตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุริโม, เตชสี, ติกํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?

๗. ในราคาติตฺทิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ ฌ.

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาติตฺทิต

เตชสี ลง สี ปัจจัย ในตฺทิสสฺตติตฺทิต

ติกํ ลง ก ปัจจัย ในสังขยาตฺทิต.

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒)

๑. ในภาษาบาลีนั้น พยัญชนะวรรค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่อนั้น?

๑. ในภาษาบาลีนั้นพยัญชนะวรรค มี ๒๕ ตัว คือ ก ข ค ฆ ง; จ ฉ ช ฌ; ฎ ฏ ฐ ฒ ณ; ต ถ ท ธ น; ป ผ ฝ ภ ฌ. เพราะเป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกชื่อนั้น.

๒. โลปะ ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นไร? จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย

๒. โลปะ ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นนี้ คือ เมื่อมีสระหรือพยัญชนะอยู่เบื้องหลัง ลบนิคคหิตซึ่งอยู่หน้าบ้าง. มีอุทาหรณ์ว่า ตาสื่อ-อหํ เป็น ตาสาหํ, อริยสจจान-ทสสนํ เป็น อริยสจจานทสสนํ.

๓. กณญา (นางสาวน้อย) ซึ่งเป็น อา การันต์ในอิติลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. กณญา (นางสาวน้อย)

	เอก.	พหู.
ป.	กณญา	กณญาโย กณญา
ท.	กณญํ	กณญาโย กณญา
ต.	กณญาย	กณญาหิ กณญาภิ
จ.	กณญาย	กณญานํ
ปฌ.	กณญาย	กณญาหิ กณญาภิ
ฉ.	กณญาย	กณญานํ
ส.	กณญาย	กณญายํ กณญาสุ
อา.	กณเญ	กณญาโย กณญา.

๔. วิภัติในอาชยาดนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดกาลาติปัตติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู

๔. วิภัติในอาชยาดนั้น จัดบุรุษเป็น ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัชฌิมบุรุษ อุตตมบุรุษ.

กาลาติปัตติ ปรัสสพท

	เอก.	พหู.
ป.	สฺสา	สฺสํสุ
ม.	สฺเส	สฺสถ
อุ.	สฺสํ	สฺสามหา

๕. กิริยาภิกถ์ต่อไปนี้ คือ ฤตฺตวา, ปกฺกนฺโต, อารพฺภ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ฤตฺตวา แปลว่า กินแล้ว มาจาก ฤช ชาติ ในความกิน ตวนฺตุ ปัจจัย เอาที่สุตฺตวาเป็น ต.

ปกกนโต แปลว่า หลีกไปแล้ว มาจาก ป บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าวไป ต ปัจจัย ธาตุมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นต แล้วลบที่สุด ธาตุ.

อารพภ แปลว่า ปรารภแล้ว มาจาก อา บทหน้า รภ ธาตุ ในความเริ่ม ตวา อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุมี ภ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น พภ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตตํ
- ข. จตสโส ทิสา จตุททิสา
- ค. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ
- ง. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก
- จ. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)

๖. ก. ปจฉาภตตํ ชื่อ นิपाตบุพพะกะ อัပ္พยิภาวสมาส.
- ข. จตุททิสํ ชื่อ สมาหารทิกุสมาส.
- ค. พุทฺธรตนํ ชื่อ อวธารณบุพพบทกัมมธารยสมาส.
- ง. อปุตตโก ชื่อ น.บุพพบท พหุพพิหีสมาส.
- จ. วิตราโค ชื่อ ปัญจมีพหุพพิหีสมาส.

๗. ในพหุลัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, จกขุมา, โกสลล์ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในพหุลัทธิตมีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาลู.

ปุชนิโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

จกขุมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต

โกสลล์ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น.....คือ.....

ข. เสียงกัฏฐิ ตัวหนังสือกัฏฐิ ชื่อว่า.....แปลว่า.....

๑. ก. อักษร วิธีว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษร ที่เป็นสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนิธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.
ข. เสียงกัฏฐิ ตัวหนังสือกัฏฐิ ชื่อว่า อักษรระ แปลว่า ไม่รู้จักสิ้น และ ไม่เป็นของแข็ง.

๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ, อิธปโปมทติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิแบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

เอตทโวจ ตัดเป็น เอต-อโวจ ถ้ามีนิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปรลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ,

อิธปโปมทติ ตัดเป็น อิธ-ปโปมทติ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ต่อเป็น อิธปโปมทติ.

๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้น เป็นได้กี่ลิงค์?

๓. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม. แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

และนามนามนั้น ๑) เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นปุงลิงค์ อิตถิลิงค์ หรือปุงสกลิงค์ ก็อย่างเดียบบ้าง

๒) เป็น ๒ ลิงค์ คือ (๑) ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียบบ้างเป็นได้ ๒ ลิงค์ หรือ (๒) มูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุด ให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง เช่น อคาโร อคารี เรือน, อรหา หรือ อรหิ อรหนตี พระอรหันต์ เป็นต้น

๔. ชาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ชาตุเหล่าใดเรียกว่า สกัมมชาตु และ อกัมมชาตु?

๔. ชาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ หมวด ภู, รุช, ทิว, สุ, กิ, คห, ตน และหมวด จูร ชาตु.

ชาตุเหล่าใดเรียกกกรรม ชาตุเหล่านั้น เรียกว่าสกัมมชาตु ชาตุมิกรรม,

ชาตุเหล่าใดไม่ต้องเรียกกกรรมคือสิ่งอันบุคคลพึงทำ ชาตุเหล่านั้น เรียกว่า อกัมมชาตु ชาตุมิกรรม.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย

ก. สิกขียตติ สิกขา

ข. ปาริ คจจติ สีเลนาติ ปารตุ

๕. ก. สิกขียตติ สิกขา เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(ธรรมชาติไค) อันเขาศึกษา เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า อันเขาศึกษา

- ข. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ **ปารุ** เป็นกัตตุรูป กัตตุสารณะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.
(ผู้ใด) ย่อมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. **ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ**
 ข. **จตสโส ทิสา จตฺททิสา**
 ค. **อสเสน (ยุตโต) รโถ อสสรโถ**
 ง. **ชีวสส ยตตโก ปริจเฉโท ยาวชีว์**
 จ. **สห มจฺเจเรน โย วตตตติ สมจฺเจรํ (จิตตํ)**
๖. ก. ญาณจกขุ ชื่อ วิเสสโนปมบท อุปมานุตตรบท กัมมธารยสมาส
 ข. จตฺททิสา ชื่อ อสมอาหารทิกุสมาส
 ค. อสสรโถ ชื่อ ตติยาตปฺปริสสมาส
 ง. ยาวชีว์ ชื่อ นิปาตปุพฺพกะ อัပ္ยยีภาวสมาส
 จ. สมจฺเจรํ ชื่อ สหบุพฺพทพฺพพิหิสมาส

๗. ในโคตตตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ชุตินา, มาคโธ, โปริสสํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?

๗. ในโคตตตฺทิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ ฌายน ฌาน ฌนยฺย ฌิ ฌิก ฌว ฌนร.

ชุตินา ลง มนตุ ปัจจัย ในตสฺสํตติตฺทิต

มาคโธ ลง ณ ปัจจัย ในราคาตติตฺทิต

โปริสสํ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตฺทิต.

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒)

๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว อะไรบ้าง? เกิดในฐานไหน? และมีชื่อเรียกว่าอย่างไร?

๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว คือ ง ญ ณ น ม เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฐานของตนๆ และจุมก มีชื่อเรียกว่า สกัฏฐานนาสิกัฏฐานชะ.

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อคยาจารย์ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในสรสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาทส แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้อยาว รัสสะ ทำให้สั้น.

อคยาจารย์ ตัดเป็น อคคิ-อาจารย์ ถ้า อ อยู่หน้า มีสระอยู่เบื้องหลัง แปลง อ ตัวหน้าเป็น ย
ถ้าพยัญชนะซ้อนกัน ๒ ตัว ลบพยัญชนะที่มีรูปเสมอกันเสียตัวหนึ่ง ต่อเป็น อคยาจารย์.

๓. ครุ (ครุ) ซึ่งเป็น อุ การันต์ในปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภตติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓.	ครุ (ครุ)	
	เอก.	พหู.
ป.	ครุ	ครโว ครุ
ท.	ครุ	ครโว ครุ
ต.	ครุนา	ครุหิ ครุภิ
จ.	ครุสส ครุโน	ครุนิ
ปญ.	ครุสมา ครุมหา	ครุหิ ครุภิ
ฉ.	ครุสส ครุโน	ครุนิ
ส.	ครุสมี ครุมหิ	ครุสุ
อา.	ครุ	ครเว ครโว.

๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาจก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำคือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้นชื่อ เหตุกัมมวาจก.
มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อันนาย ใช้พ่อครัว ให้งอยู่.

และในเหตุกัมมวาจกนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัวในกัตตุวาจก คือ (อ เอ ย ญ ณา นา ณา โอ ณา ญา) นั้นด้วย
ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ

๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็นดังนี้
ธาตุมี ร เป็นที่สุด แผลง ต เป็น ฦณ แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ชินฺณโณ
ธาตุมี ส เป็นที่สุด แผลง ต เป็น ฦฐ แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ตุฦฐโฐ.

๖. อะไรชื่อว่าทิวศมาส? และทิวศมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตุทิวศมาส, ปณฺจินฺทริยํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. กัมมธรรยสมาส มีสังขยาอยู่ข้างหน้า ชื่อว่าทิวศมาส.
ทิวศมาสนั้น มี ๒ อย่าง คือ สมหหาร อสมหหาร
จตุทิวศมาส จัดเป็น อสมหหาร ปณฺจินฺทริยํ จัดเป็น สมหหาร.

๗. ในอภัยยตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในอภัยยตฺทิตฺต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ภา ถิ

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตฺทิตฺตไหน?

วิ. เมธา อสส อตฺถิตฺติ เมธาวิ.

พ.ศ.๒๕๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆส

ข. สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ คือ..... ชื่อว่า .....

๑. ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ, ต ถ, ป ผ, และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆส.

ข. สระอีก ๕ ตัว อื่นจากรัสสะ คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อว่า ทีฆะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อภินนทนต์ และธมมณฺจเร ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญาค.

อภินนทนต์ ตัดเป็น อภินนทฺ-อติ นิคคหิตอยู่หน้า ลบสระเบื้องปลายได้บ้าง แผลงนิคคหิต เป็น น ต่อเป็น อภินนทนต์

ธมมณฺจเร ตัดเป็น ธมฺม-จเร เมื่อมีพยัญชนะอยู่หลัง นิคคหิตอยู่หน้า แผลงนิคคหิตเป็นพยัญชนะที่สุดวรรค ต่อเป็น ธมมณฺจเร.

๓. วิเสสนสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหน? มีศัพท์อะไรบ้าง? เป็นได้กี่ลิงค์?

๓. วิเสสนสัพพนามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

ศัพท์เหล่านี้คือ ย อณฺญ อณฺญตร อณฺญตม พร อปร กตร กตม เอก เอกจจ สพพ ก็ เป็นอนิยม

ศัพท์เหล่านี้คือ ต เอต อิม อมุ เป็นนิยม.

วิเสสนสัพพนาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลิงค์.

๔. ข ฉ ส และ อาย อีย ปัจจัย ในอาขยาด เป็นไปในความอะไร? จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย?

๔. ข ฉ ส ในอาขยาด เป็นไปในความปรารภณา อุ. พุกุขติ, ชิฆจจติ ปรารภณาจะกิน ชิคีสติ ปรารภณาจะนำไป

อาย อีย เป็นไปในความประพฤติ อุ. จิรายติ ประพฤติข้าวอยู่. ปุตติยติ ย่อมประพฤติให้เป็นเพียงดังบุตร.

๕. ในกริยาภิตก แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

สาวโก ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๕. ในกริยาภิตก แบ่งกาลไว้เป็น ๒ คือ ปัจจุบันกาล อดีตกาล.

สาวโก ลง ณฺว ปัจจัย เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ

วิ. สุนาตีติ สาวโก.

๖. วิเสสนบุพพท กับ วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีลักษณะต่างกันอย่างไร?

อนโตปาสาทํ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. มีลักษณะต่างกันอย่างนี้คือ วิเสสนบุพพท กัมมธารยสมาส มีบทวิเสสนอยู่ต้น บทประธานอยู่ข้างหลัง ส่วนวิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีบทวิเสสนอยู่หลัง บทประธานอยู่หน้า.

อนโตปาสาทํ เป็นนิปาดบุพพกะ อัပ္พยิภาวสมาส

วิ. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาทํ.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

นาวิโก, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในเสฏฐัตถิตมีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตฺม อฺยฺย สฺส กฺ อฺยฺย อฺยฺย อฺยฺย.

นาวิโก ลง ณิก ปัจจัย ในตฺรตฺยาทิตถิต

วิ. นาวาย ตฺรตฺตี นาวิโก.

โกสลลํ ลง ญย ปัจจัย ในภาวตถิต

วิ. กุสลลสส ภาโว โกสลลํ.

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ..... เรียกว่า อวรรค เพราะ.....

ข. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ ..... เรียกว่า.....

๑. ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ฬ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด.
ข. เอ เกิดใน ๒ ฐานคือ คอและเพดาน เรียกว่า กัณฐतालुखे.

๒. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต และ อิธูปโมหติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. สนธิมี ๓ คือ ๑) สรรสนธิ ต่อสระ ๒) พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ ๓) นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

โนหัต ตัดเป็น โนหิ-เอตฺ ลบสระหน้าคือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสี่ย ต่อเป็น โนหัต.

อิธูปโมหติ ตัดเป็น อิธ-ูปโมหติ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ต่อเป็น อิธูปโมหติ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งเป็นลิงค์ไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อัพยศัพท์? และแบ่งเป็นอะไรบ้าง?

๓. ก. บาลีภาษา แบ่งเป็นลิงค์ไว้ ๓ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.
ข. ศัพท์พวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว.
ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยศัพท์. แบ่งเป็น อุปสัค นิบาต ปัจจัย.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาด? ในอาชยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาด.

ในอาชยาดนั้นท่านประกอบด้วย ธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

อัชชัตตนิ ปรัสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. กิริยาภิกตฺก คือ วจนียํ และ กุหฺโร แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?
จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย

ก. สยนติ เอตถาติ สยนํ.

ข. สรติ เอตายาติ สติ.

๕. **วจนียํ** แปลว่า อันเขาพึงกล่าว มาจาก วจ ธาตุ ในความกล่าว อนีย ปัจจัย
กุหฺโร แปลว่า โกรธแล้ว มาจาก กุธ ธาตุ ในความโกรธ ต ปัจจัย.

ก. สยนติ เอตถาติ **สยนํ**. ยู ปัจจัย กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

(เขา ท.) ย่อมนอนในที่นั้น เหตุุนั้น (ที่นั้น) ชื่อว่าเป็นที่นอน (แห่งเขา ท.)

ข. สรติ เอตายาติ **สติ**. ตี ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมระลึกด้วยธรรมชาตินั้น เหตุุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุระลึก (แห่งชน)

๖. อะไรเรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส?

สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย

๖. สมาสที่ลบบวิภคิตเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่มีลบบวิภคิต เรียกว่า อลุตตสมาส.

สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นฉัฏฐีพหุพหิสมาส

วิ. สนตํ จิตตํ ยสฺส, โส สนตจิตโต (ภิกขุ). จิตของภิกษุใด ระบุแล้ว ภิกษุนั้น ชื่อว่า มีจิตระบุแล้ว.

๗. ในปุรณัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? มานุสโก, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในปุรณัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตีย ฐ ฌ ม อี.

มานุสโก ลง กณ ปัจจัย ในสมุหัตถิต

วิ. มนุสฺसानํ สมุโห มานุสโก

โภคี ลง อี ปัจจัย ในตทสสัตถิต

วิ. โภโค อสฺส อตถิติ โภคี.

พ.ศ.๒๕๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....
- ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ.....
๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิศ อชยาศ กิตก์.
- ข. สระนั้นจัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ อ อา เรียกว่า อวิณณะ. อิ อี เรียกว่า อวิณณะ. อุ อุ เรียกว่า อุวิณณะ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. สาธุ-อติ สนธิเป็น.....
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น.....
- ค. จตฺตาโรเม ตັตฺตฺทเป็น.....
- ง. เอตฺทโวจ ตັตฺตฺทเป็น.....
- จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ .....
๒. ก. สาธุ-อติ สนธิเป็น สาธุติ.
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น อคฺคยาคารํ.
- ค. จตฺตาโรเม ตັตฺตฺทเป็น จตฺตารอ-อิเม.
- ง. เอตฺทโวจ ตັตฺตฺทเป็น เอตฺ-อโวจ.
- จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ วิการในเบื้องต้น วิการในเบื้องปลาย.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม?
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และลิงค์อะไร?
- ง. आयत्ति, हन्त เป็นนิบาตบอกอะไร?
- จ. โत् ปัจจย เป็นเครื่องหมายวิภัติอะไร?
๓. ก. นามที่ทั่วไปแก่คน สัตว์ ที่, อื่นได้ เหมือนคำว่า มนุสฺโส มนุषยฺ ติรจฉานโน สัตว์ดิรัจฉาน
นครํ เมือง เป็นต้น จัดเป็นสาธารณนาม.
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู.
- ค. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะและอิตถิลิงค์ อย่างเดียว.
- ง. आयत्ति เป็นนิบาตบอกกาล, हन्त เป็นนิบาตบอกความเต็อน.

จ. โต้ ปัจจัย เป็นเครื่องหมายตติยาวิภัตติ และ ปัญจมีวิภัตติ.

๔. วิภัตติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร? จัดเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. วิภัตติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑) วัตตมานา ๒) ปัญจมี ๓) สัตตมี ๔) ปโรกษา ๕) หิยัตตนิ ๖) อชชัตตนิ ๗) ภาวิสสันติ ๘) กาลาติปัตติ.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? จงเขียนคำแปล รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู.

ข. ทุกฺเคน รกฺขียตฺติ ทฺรฺกฺขํ.

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปหฺรณํ วัตถุเป็นเครื่องประหาร วิชณฺณํ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ.

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู. ลง รู ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรณแห่งตัสสี่ละ.

(ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้วิเศษโดยปกติ

ข. ทุกฺเคน รกฺขียตฺติ ทฺรฺกฺขํ. ลง ข ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(จิตใด) อั้นเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอั้นเขารักษาได้โดยยาก

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าพหุพหิสมาส? และพหุพหิสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ติโลกํ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหุพหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ พุติยาพหุพหิ ตติยาพหุพหิ จตุตถิพหุพหิ ปัญจมีพหุพหิ ฉกฺขิพหุพหิ สัตตมีพหุพหิ.

ติโลกํ เป็น สมานาหาคูสมาส

วิ. ตโย โลกา ติโลกํ. โลก ๓.

๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กายิกํ, โสวณณมยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตน ตา ญ กณ.

กายิกํ ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยาทิตัทธิต

วิ. กาเยน กตํ กมมํ กายิกํ หรือ

วิ. กาเย วตตตติ กายิกํ.

โสวณณมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกติตัทธิต

วิ. สุวณณน ปกตํ โสวณณมยํ หรือ

วิ. สุวณณสฺส วิกาโร โสวณณมยํ.

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ู เอ โโอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฌ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฐ ฎ ฏ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. โนหิ-เอตํ สนธิเป็น.....

ข. ธมมํ-จเร สนธิเป็น.....

ค. มยายํ ตัดบทเป็น.....

ง. ตาสาหํ ตัดบทเป็น.....

จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ.....

๒. ก. โนหิ-เอตํ สนธิเป็น โนหนตฺ.

ข. ธมมํ-จเร สนธิเป็น ธมมถจเร.

ค. มยายํ ตัดบทเป็น เม-อयी.

ง. ตาสาหํ ตัดบทเป็น ตาสี-อหิ.

จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. อุปริ, เสยฺยถา เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็น ๓ ลิงค์ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.

ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา.

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

จ. อุปริ เป็นนิบาตบอกที่ เสยฺยถา เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย.

๔. วัตตมานา บอกรากอะไร? แปลว่าอะไร? จงเขียนวิภัตติอาขยาตหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนบมาตุ

๔. วัตตมานา บอกรากปัจจุบันกาล. ปัจจุบันแท้ แปลว่า อยู่ ปัจจุบันใกล้อดีต แปลว่า ย่อม ปัจจุบันใกล้อนาคต แปลว่า จะ.

ปัญจมี ปรัสนบ

เอก. พหุ.

ป. ตฺ อนุตฺ

ม. หิ ถ

อุ. มิ ม

๕. กิริยาภิกตฺ คือ รุโน และ ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย

ก. หิตฺ กโรตฺติ หิตกฺโร.

ข. หุสฺสตี เตนาตี โทโส.

๕. รุโน แปลว่า ร้องไห้แล้ว มาจาก รุท ชาติในความร้องไห้ ต ปัจจัย ชาติมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดชาติ.

ปมชช แปลว่า ประมาทแล้ว มาจาก ป บทหน้า มท ชาติในความประมาท ตูนาทิจปัจจัย แปลง ตูนาทิจปัจจัย เป็น ย เอา ย กับที่สุดชาติ เป็น ชช.

ก. หิตฺ กโรตฺติ หิตกฺโร. อ ปัจจัย กัตตุรูป กัตตุสาธนะ.

(ผู้ใด) ย่อมทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล

ข. หุสฺสตี เตนาตี โทโส. ณ ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น กิเลสนั้น ชื่อว่าเป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน)

๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปตตจิวรี เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาตุ

๖. นามศัพท์มี ๖ วิภัตติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื่องปลาย ชื่อว่าตปุริสสมาส.

มี ๖ อย่าง คือ พุติยาตปุริสสะ ตติยาตปุริสสะ จตุตถิตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฺขิตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

ปตตจิวรี เป็น สมาหาร ทวันทวสมาส

วิ. ปตโต จ จิวรณจ ปตตจิวรี.

๗. ในชาตาทิตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฉิม, คุณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺทิน? จงตั้งวิเคราะห์มาตุ

๗. ในชาตาทิตฺทิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย

ปจฉิม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาทิตฺทิต.

วิ. ปจฉา ชาโต ปจฉโม.

คุณวา ลง วนตุ ปัจจย ในตทสสัตถิตัทธิต.

วิ. คุณ อสส อตถิตี คุณวา.

พ.ศ.๒๕๖๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ท ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. วิทูนฺ-อคคฺ สนธิเป็น.....
- ข. ยสฺส-อินทริยานิ สนธิเป็น.....
- ค. ตยหาํ ตตฺตบฺเป็น.....
- ง. ปจฺจตฺตยญฺเวย ตตฺตบฺเป็น.....
- จ. สัญญโค โข แบ่งเป็น ๒ คือ.....

- ๒. ก. วิทูนฺ-อคคฺ สนธิเป็น วิทูนคคฺ.
- ข. ยสฺส-อินทริยานิ สนธิเป็น ยสฺสอินทริยานิ.
- ค. ตยหาํ ตตฺตบฺเป็น เต-อนํ.
- ง. ปจฺจตฺตยญฺเวย ตตฺตบฺเป็น ปจฺจตตฺ-เอว.
- จ. สัญญโค โข แบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

๓. จงตอบคำถามดังต่อไปนี้

- ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
- ข. นปฺงสกลิงคฺ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจฺจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?
- ง. สเจ, วีย เป็นนินาตบอกรอะไร?
- จ. ฉพฺพิสฺติ, เอกุณฺปณฺญาส แปลว่าอะไร?

- ๓. ก. คุณนาม แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกฺติ วิเสส อติวิเสส
- ข. นปฺงสกลิงคฺ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.
- ค. ต เป็นศัพท์นามประเภทปุริสศัพท์นามและวิเสสนศัพท์นาม
เอกจฺจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทวิเสสนศัพท์นาม.
- ง. สเจ เป็นนินาตบอกร ปริกัป วีย เป็นนินาตบอกร อุปมาอุปไมย.

จ. ฉพพีสติ แปลว่า ๒๖ เอฎนปณณาส แปลว่า ๔๙.

๔. อะไรจัดเป็นวากจ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดสัทตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ (ปัจจัย) ดังนี้ จัดเป็น วากจ.

แบ่งเป็น ๕ คือ กัตตวากจ กัมมวากจ ภาววากจ เหตุกัตตวากจ เหตุกัมมวากจ.

สัทตมี ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. เอยย เอยยํ

ม. เอยยาสี เอยยาล

อุ. เอยยามิ เอยยาม

๕. กิริยาภิกตฺ คือ ตินฺโน และ ปคคยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะด้วย.

ก. หิตํ กโรตฺติ หิตกฺโร.

ข. สรติ เอตายาติ สติ (ธมฺมชาติ).

๕. **ตินฺโน** แปลว่า ช้ำแล้ว มาจาก ตรฺ ชาติ ในความช้ำ ต ปัจจัย ชาติมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฦณ แล้วลบที่สุดชาติ.

ปคคยห แปลว่า ประคองแล้ว มาจาก ป บทหน้า คหฺ ชาติ ในความประคอง ตวา ปัจจัย อุปสํคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ชาติมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดชาติเป็น ยห.

ก. หิตํ กโรตฺติ **หิตกฺโร**. อ ปัจจัย กัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ.

(ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล

ข. สรติ เอตายาติ **สติ** (ธมฺมชาติ). ตี ปัจจัย กัตตฺรูป กรณฺสาธนะ.

(ชน) ย่อมระลึก ด้วยธรรมชาตินั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน)

๖. อะไรชื่อตปฺริสมาส? ตปฺริสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปฺตุโต เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๖. นามศัพท์มี อ วิภัตติเป็นต้น ในที่สุด ย่อด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อตปฺริสมาส.

มี ๖ อย่าง คือ ทุตฺยาตปฺริสสะ ตุตฺยาตปฺริสสะ จตฺตลิตฺตปฺริสสะ ปญฺจมีตปฺริสสะ ฉฺฉฐิตฺตปฺริสสะ สัตตมีตปฺริสสะ.

ราชปฺตุโต เป็นฉฺฉฐิตฺตปฺริสมาส

วิ. รมณฺญ ปฺตุโต ราชปฺตุโต บุตรของพระราชา.

๗. ในเสฏฐิตฺตหฺริต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

กจฺจาโยน, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตหฺริตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๗. ในเสฏฐิตฺตหฺริต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตรฺ ตมฺ อฺยิสสกฺ อฺยิ อฺยฺญฺ.

กจจายโน ลง ฌายน ปัจจัย ใน โคตตตัทธิต

วิ. กจจสส อปัจจ กจจายโน.

โกคี ลง อี ปัจจัย ใน ตทสสัตถิตัทธิต

วิ. โโกโค อสส อตถิติ โโกคี.

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า.....
มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณค อวรรณค

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อถขวสส ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น.

อถขวสส ตัดเป็น อถโ-อสส เอา โ ที่ อถโ เป็น ๑ ต่อเป็น อถขวสส.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
  - ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
  - ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมห, ย, กิ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?
  - ง. อุทุธิ, ตคฺช เป็นนิบาตบอกอะไร?
  - จ. ปกติสังขยา กับปุณณสังขยา ต่างกันอย่างไร?
๓. ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม สัพพนาม.
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู.
ค. ตุมห เป็นศัพท์นามประเภทปुरुสศัพท์นาม
ย, กิ เป็นศัพท์นามประเภทวิเสสนศัพท์นาม.
ง. อุทุธิ เป็นนิบาตบอกที่ ตคฺช เป็นนิบาตบอกความเตือน.
จ. ปกติสังขยา นับโดยปกติเป็นต้นว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า สำหรับนับนามนามให้รู้ว่ามีประมาณเท่าใด
ส่วนปุณณสังขยา สำหรับนับนามนามที่เต็มในทีนั้นๆ คือ นับเป็นชั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า.

๔. ในอาขยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร?

จงเขียนวิภัตติหมวดอชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.

๔. ในอาขยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ ๑) ปัจจุบันกาล กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ๒) อดีตกาล กาลที่ล่วงแล้ว
๓) อนาคตกาล กาลที่ยังไม่มาถึง.

จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยวิภัตติ.

อักษัตตนี ปรสสบท

เอก. พหู.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. ปัจจัยในกริยาภีตัก แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร? กตดา ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.

๕. ปัจจัยในกริยาภีตัก แบ่งเป็น ๓ พวก คือ

ภีตปัจจัย: อนต ตวนตุ ตาวี

ภีจปัจจัย: อนีย ตพพ

ภีตภีจปัจจัย: มาน ต ตุน ตวา ตวาน.

อนต มาน บอกปัจจุบัณฑกาล

ตวนตุ ตาวี มาน ต ตุน ตวา ตวาน บอกภีตีกาล

อนีย ตพพ บอกความจำเป็น

กตดา ลง ต ปัจจัย

เป็นภีตตุรูป ภีตตุสาธนะ

วิ. ภีโรตติ กตดา. (ผู้ใด) ย่อมทำ เหตุุนั้น (ผู้ันั้น) ชื่อว่า ผู้ทำ

เป็นภีตตุรูป ภีตตุสาธนะ ลงในอรรดแห่งตัสสี่ละ

วิ. ภีโรตติ สี่เลนาติ กตดา. (ผู้ใด) ย่อมทำ โดยภีตติ เหตุุนั้น (ผู้ันั้น) ชื่อว่า ผู้ทำโดยภีตติ.

๖. อะไรชื่อภีฆมธารยสมาส? และภีฆมธารยสมาสันั้น มีเท่าไร?

ภีพพภักขุ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภีตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ

คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ ภีฆมธารยสมาส

ภีฆมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสโนภยบท วิเสสโนปมบท สัมภวานบุพบท

อวธารณบุพบท.

ภีพพภักขุ เป็น วิเสสโนปมบท ภีฆมธารยสมาส

วิ. ภีพพ อิว ภักขุ ภีพพภักขุ ภักขุเพียงดั่งภีพพ.

๗. ในตัสสัถตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? คุณวา, พนฺณินฺยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๗. ในตัสสัถตัทธิต มีปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส ลี อิก อี ร วนตุ มนตุ ณ.

คุณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตัสสัถตัทธิต

วิ. คุณ โณ อสส อตถิติ คุณวา.

พนฺณินฺยํ ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

วิ. พนฺณสฺส ฐานํ พนฺณินฺยํ.

พ.ศ.๒๕๖๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ .....
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ..... เกิดที่ฟัน เรียกว่า .....

๑. ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ
 ภัณฐะ คอ, ตาลุ, เพตตาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ, ฟัน, โธฏฐะ, ริมฝีปาก, นาสิกกา, จมูก.
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต, ถ, ท, ฐ, น, ล, ส เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทันตชะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. จิริ-ปวาสิ สนิเป็น .....
- ข. พหุ-อาพาโร สนิเป็น .....
- ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น .....
- ง. สาธติ ตัดบทเป็น .....
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ .....

๒. ก. จิริ-ปวาสิ สนิเป็น จิรมปวาสิ
- ข. พหุ-อาพาโร สนิเป็น พหวาพาโร
- ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น ตาสี-อหิ
- ง. สาธติ ตัดบทเป็น สาธ-อิติ
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร ฬ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธรรณนาม?
- ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ปุรณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร?
- ง. ตุมห คัพท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน? ใช้สำหรับแทนชื่อใคร?
- จ. ตาวเทว, อุทาหุ เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามที่ไม่ทั่วไปแก่สิ่งอื่น เหมือนคำว่า ทิวาหุ, กุมารชื่อทิวาหุ เป็นต้น จัดเป็นอสาธรรณนาม
- ข. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว
พหุวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของที่มากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป
- ค. ปุรณสังขยานั้น สำหรับนับนามนามที่เต็มในที่นั้นๆ คือนับเป็นชั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า

ง. ตุมห ศัพท์ จัดเป็นสัพพนาม ชนิดปริสสัพพนาม

ใช้สำหรับแทนชื่อคนที่พูดๆ กับคนใด สำหรับแทนชื่อนั้น เช่น คำในภาษาของเราว่า ท่าน เจ้า สุ เอง มีง

จ. ดาวเทว เป็นนิบาตบอกปริจเฉท อุทาหุ เป็นนิบาตบอกความถาม

๔. กิริยาศัพท์ใดชื่อเหตุกัตตุวจาก? มีอุทาหรณ์อย่างไร? และในเหตุกัตตุวจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตุวจาก

มีอุทาหรณ์ว่า สามโก สุเทณ โอทหนิ ปาเจติ. นาย ยงพ่อคร้ว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก

ในเหตุกัตตุวจากนั้น ลงปัจจัย ๔ ตัวคือ เณ ฌย ฌาเป ฌาปย

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ? และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัยรูปและสาธนะมาด้วย

ก. ทุกเขน รกขยิตติ ทุรกขิ.

ข. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.

๕. ศัพท์ใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกิจยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้นชื่อว่า กัตตุสาธนะ และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่า “ผู้...”, ถ้าลงในอรรถแห่งตัสสึละ แปลว่า “ผู้...โดยปกติ”¹

ก. ทุกเขน รกขยิตติ **ทุรกขิ.** กัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย

(จิตโต) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก

ข. อวสนติ เอตถาติ **อวาโส.** กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฌ ปัจจัย

(ภิกษุ ท.) ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศนั้น เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่าเป็นที่อาศัย (แห่งภิกษุ ท.)

๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

อนโตปาสาทิ, อาคตสมโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า ทวันทวสมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมาหารทวันทวสมาส อสมาหารทวันทวสมาส

อนโตปาสาทิ เป็น อพยยิภาวสมาส (นิบาตบุพพกะ)

วิ. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาทิ.

อาคตสมโณ (อาราโม) เป็น ทุตติยาพหุพพิหิ

วิ. อาคตา สมณา ยิ, โส อาคตสมโณ (อาราโม)

1 นอกจากนี้ ยังมี สมาสรูป ตัสสึละสาธนะ เพิ่มเข้าบ้าง แปลว่า ผู้มีการ...เป็นปกติ

๗. ในชาติตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปุริโม, ขนตา, โกสลลฺ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในชาติตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ในชาติตัทธิต

วิ. ปุเร ชาโต ปุริโม.

ขนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหตัทธิต

วิ. ชนानํ สมุโห ขนตา.

โกสลลฺ ลง ญย ในภาวตัทธิต

วิ. กุสลสฺส ภาโว โกสลลฺ.

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. กรณที่ทำอักษรห มี ..... คือ .....

ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า ..... ได้แก่ พยัญชนะ .....

๑. ก. กรณที่ทำอักษรห มี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชฌะ ท่ามกลางลิ้น ๒) ชิวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๓) ชิวหคคะ ปลายลิ้น ๔) สกัฏฐานะ ฐานของตน
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสะ ได้แก่พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ, และ ส.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สทฺธา-อิธ สนธิเป็น .....

ข. ปจฺจตฺต-เอว สนธิเป็น .....

ค. เอตทโวจ ตตฺตบเป็น .....

ง. อิจฺเจว ตตฺตบเป็น .....

จ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ .....

๒. ก. สทฺธา-อิธ สนธิเป็น สทฺธิธ.
- ค. ปจฺจตฺต-เอว สนธิเป็น ปจฺจตตตญญ.
- ง. เอตทโวจ ตตฺตบเป็น เอต-อโวจ.
- จ. อิจฺเจว ตตฺตบเป็น อิติ-เอว.
- ฉ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. อปุเปว นาม, อมโห เป็นนิบาตอะไร?

๓. ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม ศัพท์นาม
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู
- ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ เอกุนวิสติ ถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์ อย่างเดียว
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม

จ. อุปเพว นาม เป็นนิบาตบอกปริกัป อมโภ เป็นนิบาตบอกกาลปะนะ

๔. วิภัติหหมวดกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? จงเขียนวิภัติหหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาตุ

๔. วิภัติหหมวดกาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า จัก...แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จัก...ได้แล้ว

ปัญจมี ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. ตุ อนุตุ

ม. หิ ถ

อุ. มิ ม

๕. กิตกัจจปัจจัยในกิริยาภิกตฺ คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ทาทพพุนติ เทยฺยํ.

ข. กโรติ เตนาติ กรณํ.

๕. กิตกัจจปัจจัย ในกิริยาภิกตฺ คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

มาน บอกปัจจุบัณกาล ต ตุน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล

ก. ทาทพพุนติ **เทยฺยํ**. ลง ญย ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ

(สิ่งใด) อันเขาพึงให้, เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าอันเขาพึงให้

ข. กโรติ เตนาติ **กรณํ**. ลง ยุ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ

(เขา) ย่อมทำ ด้วยสิ่งนั้น, เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องทำ (แห่งเขา)

๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวโร, ทิพพจกฺขุ จัดเป็นกัมมธารยสมาสชนิดไหน?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวณะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ

คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสโนภยบท วิเสสโนปมบท สัมภวานบุพบท

อวธารณบุพบท.

อนุธวโร เป็น วิเสสโนภยบท ทิพพจกฺขุ เป็น วิเสสโนปมบท

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

พฺนฺธนียํ, สฺขี, อโยมยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ญ ตา

พฺนฺธนียํ ลง อีย ปัจจัย ในฐานตถิต

วิ. พนฺธนฺตฺสฺส ฐานํ พนฺธนียํ

สุชี ลง อี ปัจจัย ในตทสส์ตถิตทิต

วิ. สุขํ อสฺส อตฺถีติ สุชี

อโยมย ลง มย ปัจจัย ในปกตติทิต

วิ. อยฺสา ปกตํ อโยมยํ หรือ

วิ. อยฺโส วิกาโร อโยมยํ

พ.ศ.๒๕๖๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ข. อักษรเบื้องต้น ..... ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง ..... ชื่อ .....

ค. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า .....

๑. ก. อักษรเบื้องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โอ ชื่อ สระ

ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ พินและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตฏฐุชะ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. โนเหตุ, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ก. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.

ข. เอตทโวจ ตัดเป็น เอต-อโวจ ถ้ามีนิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปรลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ โนเหตุ เป็นสรสนธิ ตัดเป็น โนหิ-เอต ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนเหตุ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ข. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?

ค. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือเป็นอย่างไร?

ง. เอกนวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และลึงค์อะไร?

จ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?

ฉ. สมปติ, กจจิ แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็น ๓ ชั้นคือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.

ข. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือ นา กับ สมาเป็น อา, ส ทั้ง ๒ เป็น โอ, สมี เป็นอิ, แล้วลง ส อาคม เป็น สา เป็น โส เป็น ลี.

ค. เอกนวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว.

ง. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ

จ. สมปติ บัดเดี่ยวนี้ นิบาตบอกกาล กจจิ แลหรือ นิบาตบอกความถาม

๔. กาลาตีปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาดู.

๔. กาลาตีปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า “จัก...แล้ว” ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า “จักได้...แล้ว”

อ. โส เจ ยานํ ลภิสสา, อคจจิสสา. ถ้าวา เขาจักได้แล้ว ซึ่งยาน ไชรั, (เขา) จักได้ไปแล้ว.

๕. กิริยาภิกถ์ คือ ปมชช ตินโณ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ทมิตพโพติ ทมโโม.

ข. คจฉนติ เอตถาติ คติ.

ค. ปาร์ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู.

๕. **ปมชช** ประมาทแล้ว (ป-มท-ตวา) ป บทหน้า มท ธาตุ ในความประมาท ตวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตु เป็น ชช.

ตินโณ ข้ามแล้ว (ตร-ต) ตร ธาตุ ในความข้าม ต ปัจจัย ธาตุมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้าแปลง ต เป็น ฌณ แล้วลบที่สุดธาตु (อิ อากม)

ก. ทมิตพโพติ **ทมโโม** เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฌย ปัจจัย

(ผู้ใด) อันเขาพึงทราบได้ เหตุุนั้น (ผู้ นั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงทราบได้.

ข. คจฉนติ เอตถาติ **คติ**. เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ติ ปัจจัย.

(ชน ท.) ย่อมไป ในภุมินัน เหตุุนั้น (ภุมินัน) ชื่อว่า เป็นที่ไป (แห่งชน ท.)

ค. ปาร์ คจฉติ สีเลนาติ **ปารคู** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสึละ.

ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุุนั้น ผู้ นั้น ชื่อว่า ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

๖. สมาสในบาลีภาษา ว่าโดยกิมิเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวิโร, วิตราโค (ภิกขุ), พหินคร เป็นสมาสอะไร?

จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.

๖. สมาสว่าโดยกิมิ ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบวิภัติแล้วเรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่ยังมิได้ลบวิภัติเรียกว่า อลุตตสมาส

อนุธวิโร เป็น วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส

วิ. อนุธโร จ ธิโร จ อนุธวิโร.

วิตราโค เป็น ปัญจมีพหุพหิสมาส

วิ. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).

พหินคร เป็น นิบาตพหุพก อพยยิภาวสมาส

วิ. นครสส พหิ พหินคร.

๗. ในตัสสัถิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

เดชสิ, กายิก, เอกาทสิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.

๗. ตัสสัถิตัทธิต มี ปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส สึ อิก อี ร วนต มนต ฌ.

เดชสิ ลง สึ ปัจจัย ในตัสสัถิตัทธิต

วิ. เตโซ อสส อตถิติ เตชสิ

กายิก ลง ฦิก ปัจจัย ในไตรตยาที่ตัดทิต

วิ. กาเยน กตํ กम्मํ กายิก

เอกาทสี ลง อี ปัจจัย ในปฐมัตถิต

วิ. เอกาทสนนํ ปุณฺณิ เอกาทสี

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒)

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่า อวรรค? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าชื่อนั้น?

๑. ก. อักษร วิธีว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษร ที่เป็นสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
 ๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.
 ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ํ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นหมวดเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกว่าชื่อนั้น.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. จตุตาโร-อิม สนธิเป็น.....
 ข. ตาส์-อหฺ สนธิเป็น.....
 ค. สมตายสฺมา ตັดบทเป็น.....
 ง. ยถายิทํ ตັดบทเป็น.....
 จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณํ ๕ คือ .....

๒. ก. จตุตาโร-อิม สนธิเป็น จตุตาโรเม
 ข. ตาส์-อหฺ สนธิเป็น ตาสาหฺ
 ค. สมตายสฺมา ตັดบทเป็น สมตฺ-อายสฺมา
 ง. ยถายิทํ ตັดบทเป็น ยถา-อิหฺ
 จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณํ ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญาค.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
 ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นอะไรบ้าง?
 ง. กตร, อมฺห จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?
 จ. กถํ, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว
 พหุวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของมากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป.
 ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.

- ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และปรณสังขยา
- ง. กตร จัดเป็นวิเสสนศัพท์นาม อมท จัดเป็น ปริสศัพท์นาม.
- จ. ถถิ แปลว่า อย่างไร เป็นนิบาตบอกความถาม แปลว่า โดยประการใด เป็นนิบาตบอกประการ
อิว แปลว่า เพียงดัง เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในอาขยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อ กัตตุวาจก? และกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?
๔. ก. ในอาขยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเรียกว่า ปัจจุบันกาล.
๒) กาลล่วงแล้วเรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลยังไม่มาถึงเรียกว่า อนาคตกาล.
- ข. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ทำนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า กัตตุวาจก.
กัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย.

๕. กิตปัจจัย ในกิริยาภิกตัก คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. รมมํ จรติ สีเลนาติ รมมจาริ
- ข. วินติ เตนาติ วินโย
๕. กิตปัจจัย ในกิริยาภิกตัก คือ อนาคต ตวนตุ ตาวี. อนาคต บอกปัจจุบันกาล ตวนตุ ตาวี บอกอดีตกาล.
- ก. รมมํ จรติ สีเลนาติ **รมมจาริ** กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่ง ตัสสีละ ฌิ ปัจจัย.
(ผู้ใด) ย่อมประพฤติซึ่งธรรมโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ประพฤติซึ่งธรรมโดยปกติ.
- ข. วินติ เตนาติ **วินโย**. อ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ
(บัณฑิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายนั้น เหตุนั้น (อุบายนั้น) ชื่อว่า เป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณฑิต)

๖. อะไรชื่อว่าอัพยียาวสมาส? และอัพยียาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ขตติโย (อห) อิติ มาโน ขตติยมาโน.
- ข. ทรลสส อภาโว นิททรล.
๖. สมาสที่มีอุปสัคและนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อัพยียาวสมาส มี ๒ คือ อุปสัคคูปพกะ นิปาตูปพกะ
- ก. ขตติโย (อห) อิติ มาโน **ขตติยมาโน** เป็น สัมภาวนูปพทกัมมธารยสมาส
- ข. ทรลสส อภาโว **นิททรล**. เป็น อุปสัคคูปพกะ อัพยียาวสมาส

๗. ในไตรตยาที่ตัทธิต และฐานตัทธิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

สงฆิกั, ทสสนีโย ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในไตรตยาที่ตัทธิต มี ปัจจัย ๑ ตัว คือ ณิก ปัจจัย และในฐานตัทธิต มี ปัจจัย ๑ ตัว คือ อีย ปัจจัย

สงฆิกั ลง ณิก ปัจจัย ในไตรตยาที่ตัทธิต

ทสสนีโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

พ.ศ.๒๕๖๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....
 ข. กรณที่ทำอักษรหะ มี.....คือ.....

๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิธ อาชยาต กิตก์.
 ข. กรณที่ทำอักษรหะ มี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชฌะ ท่วมกลางลิ้น ๒) ชิวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๓) ชิวหคคะ ปลายลิ้น ๔) สกัฎฐานะ ฐานของตน

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. อภินนทุ-อติ สนธิเป็น.....
 ข. อคคิ-อาคารี สนธิเป็น.....
 ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น.....
 ง. สาธูติ ตัดบทเป็น.....
 จ. สัญญโค แบ่งเป็น ๒ คือ.....

๒. ก. อภินนทุ-อติ สนธิเป็น อภินนทุติ
 ข. อคคิ-อาคารี สนธิเป็น อคคาคารี
 ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น เอต-อโวจ
 ง. สาธูติ ตัดบทเป็น สาธู-อติ
 จ. สัญญโค แบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?
 ข. วิภัตตินามนั้น มีกี่ตัว? แบ่งเป็นอย่างไร? อะไรบ้าง?
 ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อติถิลิสังค้อย่างเดียว?
 ง. วิเสสนสหพนามแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
 จ. นิบาตนั้น สำหรับใช้อย่างไร?

๓. ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม สัพพนาม
 ข. วิภัติดินาม มี ๑๔ ตัว แบ่งเป็น เอกวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗ ดังนี้

เอกวจนะ พหุวจนะ

ปฐมมา ที่ ๑	สิ	โย
ทุติยา ที่ ๒	อัม	โย
ตติยา ที่ ๓	นา	หิ
จตุตถิ ที่ ๔	ส	นัม
ปัญจมิ ที่ ๕	สมา	หิ
ฉกฺขิ ที่ ๖	ส	นัม
สัตตมิ ที่ ๗	สมิ	สุ

- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกุณวิสติ ถึง อฏฺฐานุติ เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว
 ง. วิเสสนสัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ นิยม และ อนิยม
 จ. นิบาต สำหรับลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กิริยาศัพท์บ้าง. บอกถึงกาล อาลปนะ ที่ ปริจเฉท อุปไมย ปฏิเสธ ความไต่ยืนแล้วลือ ความปรักป ความถาม ความรับ ความเตือน เป็นต้น.

๔. วาจก คืออะไร? แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง? และกฺลบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำต้องอาศัยอะไรเป็นเครื่องกำหนด?

๔. วาจก คือ กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ คือกล่าวบทที่เป็นประธานของกิริยา.
 วาจกแบ่งเป็น ๕ อย่าง คือ กัตตฺวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตฺวาจก และ เหตุกัมมวาจก
 กฺลบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำต้องอาศัยปัจจัยเป็นเครื่องกำหนด

๕. กิริยากิตก์ คือ คฺตฺโต, ปคฺคยฺห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. เนตพฺพนฺติ เนยฺยัม
 ข. สรติ เอตายาติ สติ
 ค. กุชฺฌติ สีเลนาติ โกรโณ

๕. **คฺตฺโต** แปลว่า อันเขาคุ้มครองแล้ว มาจาก คฺป ชาติ ในความคุ้มครอง ต ปัจจัย สิ ปฐมวิภัติ ปุลงิงค์
 ชาติ มี ป เป็นที่สุด เอาที่สุดชาติเป็น ต

ปคฺคยฺห แปลว่า ประคองแล้ว มาจาก ป บทหน้า คห ชาติ ในความประคอง ตฺวา ปัจจัย
 อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ชาติมี ห เป็นที่สุด แปลง ย กับที่สุดชาติ เป็น ยห

- ก. เนตพฺพนฺติ **เนยฺยัม** กัมมรูป กัมมสาธนะ ฌย ปัจจัย
 (สิ่งใด) อันเขาพึงนำไป เหตุุนั้น สิ่งนั้น ชื่อว่าอันเขาพึงนำไป

- ข. สรติ เอตายาติ **สติ** กัตตุรูป กรณสาธนะ ติ ปัจจัย
(ชน) ย่อมระลึก (ด้วยธรรมชาติ) นั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (*แห่งชน*)
- ค. กุชฌติ สีเลนาติ **โกธโร** กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสึละ ยุ ปัจจัย
(ผู้ใด) ย่อมโกรธ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้โกรธโดยปกติ

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมานั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

สมจเจอร์ (จิตต์), พนฺณมุตโต (สตโต) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส
มี ๒ อย่าง คือ สมาหารวันทวสมาส อสมาหารวันทวสมาส

สมจเจอร์ เป็น สหบุพพบท พหุพพิสมาส

- วิ. สห มจเจอร์น ยํ วตตตีติ สมจเจอร์ (จิตต์)

พนฺณมุตโต (สตโต) เป็น ปัญฺมิตฺตฺปฺริสสมาส

- วิ. พนฺณา มุตโต พนฺณมุตโต (สตโต)

๗. ในราคาทิตฺทิต และปุณฺณตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

มาคโร, เตชสี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในราคาทิตฺทิต มี ปัจจัย ๓ ตัว คือ ณ ปัจจัย และในปุณฺณตฺทิต มี ปัจจัย ๕ ตัว คือ ติย ญ ฐ ม อี ปัจจัย

มาคโร ลง ณ ปัจจัย ในราคาทิตฺทิต

- วิ. มคเช ชาโต มาคโร.

- วิ. มคเช วสตีติ มาคโร.

- วิ. มคเช อีสโร มาคโร.

เตชสี ลง สี ปัจจัย ในตฺทิตตฺทิต

- วิ. เตโซ อสส อตถิติ เตชสี

พ.ศ.๒๕๖๔ (๒)

๑. อักษรที่เหลือจากสระชื่อว่าอะไร? แปลว่าอย่างไร? มีเท่าไร? แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระชื่อว่า พยัญชนะ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ
พยัญชนะมี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณ และ อวรรณ

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? วิทูนคฺ, อภินนฺตุนติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญุค

วิทูนคฺ ตัดเป็น วิทูน-อคคฺ นิคคหิตอยู่หน้า สระหรือพยัญชนะอยู่หลัง ลบนิคคหิต ต่อเป็น วิทูนคฺ

อภินนฺตุนติ ตัดเป็น อภินนฺ-อติ นิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่หลัง ลบสระหลัง และแปลงนิคคหิต เป็น น ต่อเป็น อภินนฺตุนติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?
  - ข. อะไรเรียกว่าการันต์?
  - ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา?
  - ง. เอต, สัพพ จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?
  - จ. ปัจจัยนั้น ลงที่ไหน? เป็นเครื่องหมายอะไร?
๓. ก. นามที่เป็น ชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม
ข. สระที่สุดแห่งศัพท์ เรียกว่าการันต์
ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา
ง. เอต จัดเป็น นิยม วิเสสนศัพท์นาม สัพพ จัดเป็น อนิยม วิเสสนศัพท์นาม
จ. ปัจจัย ลงท้ายนามศัพท์ เป็นเครื่องหมายวิภัตติบ้าง ลงท้ายธาตุ เป็นเครื่องหมายกริยาบ้าง

๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง?

๔. ในอาขยาต แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลที่ยังมาไม่ถึง เรียกว่า อนาคตกาล.

กาลทั้ง ๓ นั้น แบ่งให้ละเอียดได้ดังนี้ ๑) ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อดีต ปัจจุบันใกล้อนาคต.

๒) อดีตกาลจัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ล่วงแล้ววานนี้ ล่วงแล้ววันนี้.

๓) อนาคตกาลจัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน อนาคตของอดีต.

๕. ในกิริยาภิกค์ แบ่งกาลไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?

กมฺมกาโร ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๕. ในกิริยาภิกค์ แบ่งกาลไว้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล และอดีตกาล

กมฺมกาโร ลง ณ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ กมฺม บทหน้า กร ธาตุ ในความทำ
วิ. กมฺมํ กรโธตีติ กมฺมกาโร (ผู้ใด) ย่อมทำซึ่งกรรม เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งกรรม

๖. สมาสเช่นไรชื่ออภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฺฉาภคตํ อชฺฌตตํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีอุปสรรคหรือนิपाตอยู่หน้า ชื่อว่า อภัยยิวาสมาส. มี ๒ อย่าง คือ อุปสรรคบุพพกะ นิปาตบุพพกะ
ปจฺฉาภคตํ จัดเป็นนิปาตบุพพกะ อชฺฌตตํ จัดเป็นอุปสรรคบุพพกะ

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

สาธุณิกโก, เมธาวิ, ปณฺจโม แปลว่าอย่างไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตฺถิตไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตฺม อฺยิสส ก อฺย อฺญ.

สาธุณิกโก ผู้ฆ่าซึ่งนก ลง ณิก ปัจจัย ในตฺรตฺยาทิตฺถิต

เมธาวิ ผู้มีปัญญา ลง วิ ปัจจัย ในตฺสสฺสตฺถิต

ปณฺจโม ที่ ๕ ลง ม ปัจจัย ในปฺรณฺตฺถิต

พ.ศ.๒๕๖๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า.....
มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเพื่อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรค อวรรค

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. สเมต-อายุสมา สนธิเป็น.....
ข. พนรุสส-อิวิ สนธิเป็น.....
ค. ตยาคหิ ตัดบทเป็น.....
ง. อิจเจว ตัดบทเป็น.....
จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ.....
๒. ก. สเมต-อายุสมา สนธิเป็น สเมตตายสมา
ข. พนรุสส-อิวิ สนธิเป็น พนรุสสเสว
ค. ตยาคหิ ตัดบทเป็น เต-อนหิ
ง. อิจเจว ตัดบทเป็น อิติ-เอว
จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง?
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?
ง. สัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
จ. อุทฺธิ, ยนฺนุน แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วย ลิงค์ วจนะ วิภัติ.
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู.
ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา.
ง. สัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม และ วิเสสนสัพพนาม.
จ. อุทฺธิ แปลว่า เบื้องบน เป็นนิบาตบอกที่. ยนฺนุน แปลว่า กระไรหนอ เป็นนิบาตบอกปริกัป.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. บุรุษในอาขยาด มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?

๔. ก. บุรุษในอาขยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัชฌิมบุรุษ อุตตมบุรุษ.
 ข. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก. มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุโท โอรุโณ ปาเจติ. นาย ยังพ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก. (หรือ ใช้พ่อครัว)

๕. กิริยากิตก์ คือ วตตพพ, รุโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย

- ก. สุขน ภริยิตติ สุภโร
 ข. หิตํ กโรตติ หิตกฺโร
 ค. ทุสสติ เตนาติ โทโส

๕. กิริยากิตก์ คือ **วตตพพ** แปลว่า **อันเขาฟังกล่าว**

สำเร็จรูปมาจาก **วท ธาตุ** ในความกล่าว **ตพพ ปัจจัย** เอา **ท** เป็น **ต**.

รุโน แปลว่า **ร้องไห้แล้ว** สำเร็จรูปมาจาก **รฐ ธาตุ** ในความร้องไห้ **ต ปัจจัย**

ธาตุมิ **ท** เป็นที่สุดอยู่หน้า **แปลง ต** เป็น **น** แล้วลบที่สุดธาตฺ.

- ก. **สุภโร:** (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้ โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าอันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย.
 เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ **ข** ปัจจัย.
 ข. **หิตกฺโร:** (ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล.
 เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ **อ** ปัจจัย.
 ค. **โทโส:** (ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน).
 เป็นกัตตฺรูป กรณฺสาธนะ **ณ** ปัจจัย.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. **นามศัพท์** ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ **สมาส**.

สมาส ว่าโดยกิจมี ๒ อย่าง คือ **สมาสที่ลบลวิภัติแล้ว** เรียกว่า **ลุตตสมาส**.

สมาสที่ยังมิได้ลบลวิภัติ เรียกว่า **อลุตตสมาส**.

สมาส ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ **กัมมธารยะ ทิคู ตัปฺปริสสะ ทวันทวะ อัพยยัภาวะ พหุพพิหิ**.

๗. ในชาตาทิต্তิทธิ และสังขยัตติทธิ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

จกขุมา ลงปัจจัยอะไร? ในตติทธิไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในชาตาทิต্তิทธิ มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

ในสังขยัตติทธิ มีปัจจัย ๑ ตัว คือ ก.

จกขุมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทิสส์ตติทธิ

วิ. จกขุ อสส อตถิติ จกขุมา

พ.ศ.๒๕๖๕ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ, ... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สเมต-อายุสมา สนธิเป็น.....

ข. พนรุสสุ-อิว สนธิเป็น.....

ค. ตยาคัม ตัดบทเป็น.....

ง. อิจเจวํ ตัดบทเป็น.....

จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ.....

๒. ก. จตตารอ-อิม สนธิเป็น จตตารอเม

ข. เอต-อโวจ สนธิเป็น เอตทโวจ

ค. อถขวสส ตัดบทเป็น อถโข-อสส

ง. อิศปโปมทติ ตัดบทเป็น อิศ-ปโปมทติ

จ. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญาค.

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณณสังขยา.

จตุ ศัพท์ อิติลึงค์

พหุ.

ป. จตสโส

ท. จตสโส

ต. จตุหิ

จ. จตสสนนํ

ปญ. จตุหิ

ฉ. จตสสนนํ

ส. จตุสุ

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาด? ในอาชยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัตติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสนสพทมาตุ.

๔. ศัพท์ที่กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาด.

ประกอบด้วย ธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ.

ภวิสสันติ ปรัสนสพท

เอก. พหู.

ป. สสติ สสนติ

ม. สสสิ สสถ

อุ. สสามิ สสาม

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กริยาภิกถ์ คือ ชินฺโณ, อารุยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำฯ ซึ่งสิ่งใด (๑) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า ปิโย เป็นที่รัก รโส วิสัยเป็นที่ยินดี ก็ดี

(๒) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ เป็นต้นว่า กิจจํ กรรมอันเขาพึงทำ ทานํ สิ่งของอันเขาพึงให้ ก็ดี ชื่อ กัมมสาธนะ.

กัมมสาธนะนั้น ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา....

ชินฺโณ แปลว่า แก่แล้ว. สำเร็จรูปมาจาก ชिरฺ ธาตุ ในความคร่ำคร่า

ต ปัจจัย ธาตุมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณณ แล้วลบที่สุดธาตุ

ลง สิ ปฐมวิภัตติ สำเร็จรูปเป็น ชินฺโณ.

อารุยห แปลว่า ขึ้นแล้ว. สำเร็จรูปมาจาก อา บทหน้า รุห ธาตุ ในความขึ้น ตูนาที่ปัจจัย คือ ตุน ตวา ตวาน

มีอุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัย ทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ยห สำเร็จรูปเป็น อารุยห.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ.
- ข. ตโย โลกา ตีโลกํ.
- ค. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต.
- ง. ภตฺตสฺส ปจฺฉา ปจฺฉาภตฺตํ.
- จ. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส โส สนฺตจิตฺโต (ภิกขุ).

- ๖. ก. พุทฺธรตนํ อวชารณบุพพท กัมมชารยสมาส
- ข. ตีโลกํ สมาหารทikusสมาส
- ค. พนฺธนมุตฺโต ปัญจมีตปฺปริสสมาส
- ง. ปจฺฉาภตฺตํ นิปาตบุพพะ อพยยิภาวสมาส
- จ. สนฺตจิตฺโต ฉฺฉฐีพหฺพพิสสมาส

๗. ในเสฏฐัตถิต และอภัยยัตถิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปุณฺญวา ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตม อยิสฺส ก อย อิกฺข
ในอภัยยัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ถา ถ

ปุณฺญวา ลง วนฺตฺ ปัจจัย ใน ตทิสฺสตถิตตถิต

วิ. ปุณฺญํ อสฺส อตถิตี ปุณฺญวา

พ.ศ.๒๕๖๖

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. อักขระที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มี นิคคหิต เป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ.

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ

ก ข ค ฆ ง เรียกว่า ก วรรค

จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค

ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค

ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค

ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. จตุหิ-อปาเยหิ สนิธิเป็น.....
 ข. ต์-นิพพุตฺ สนิธิเป็น.....
 ค. จกฺขวาปาลํ ตັดบทเป็น.....
 ง. อธิปปโมทติ ตັดบทเป็น.....
 จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ.....

๒. ก. จตุหิ-อปาเยหิ สนิธิเป็น จตุหปาเยหิ
 ข. ต์-นิพพุตฺ สนิธิเป็น ตนนิพพุตฺ
 ค. จกฺขวาปาลํ ตັดบทเป็น จกฺข-อปาถ
 ง. อธิปปโมทติ ตັดบทเป็น อธิ-ปโมทติ
 จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. คุณนามแบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
 ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
 ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อติลิ่งค์ อย่างเดียว?
 ง. กตม, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?
 จ. ติโร, หนท แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๒. ก. คุณนามแบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส
 ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ

- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกุณวีสติ ถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว
 ง. กตม เป็น อนิยม วิเสสนศัพท์นาม, ตุมห เป็น ปริสศัพท์นาม
 จ. ตีโร แปลว่า ภายนอก เป็นนิบาตบอกที่
 หนท แปลว่า เอาเถิด เป็นนิบาตบอกความเตือน

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. วิภัติหมวดอชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?
 ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?
๔. ก. วิภัติหมวดอชชัตตนิ บอกอดีตกาล ตั้งแต่เวลานี้. แปลว่า แล้ว. ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้...แล้ว.
 ข. กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่ใช้ให้บุคคลทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัมมวาก.
 มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อันนาย ไข่ม่อคร้ว ให้หุงอยู่.

๕. กิริยาภิกก์ คือ ภินโน, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย

- ก. ปาริ คจจติ สีเลนาติ ปารคู
 ข. ครหิตพพุนติ คารยหิ
 ค. วินติ เตนาติ วินโย

๕. ภินโน แปลว่า แดกแล้ว. สำเร็จรูปมาจาก ภิท ธาตุ ในความแดก ต ปัจจัย
 ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดธาตุ ลง สี ปฐมวิภัติ สำเร็จรูปเป็น ภินโน.
 ปมชช แปลว่า ประมาทแล้ว. สำเร็จรูปมาจาก ป บทหน้า มท ธาตุ ในความประมาท ตูนาทิ ปัจจัย คือ ตุน ตวา ตวาน
 อุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ชช.

- ก. ปารคู: (ผู้ใด) ย่อมถึง ซึ่งฝั่ง โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ.
 เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ รุ ปัจจัย.
 ข. คารยหิ: (กรรมใด) อันเขา พังติเตียน เหตุนั้น (กรรมนั้น) ชื่อว่า อันเขาพังติเตียน.
 เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ญย ปัจจัย.
 ค. วินโย: (บัณฑิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายนั้น เหตุนั้น (อุบายนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณฑิต).
 เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ อ ปัจจัย.

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปัตตจิวรฺ, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า วันทวสมาส มี ๒ อย่าง คือ สมาหาร อสมาหาร

ปัตตจิวรฺ เป็น สมาหาร, สมณพราหมณา เป็น อสมาหาร.

๗. ในปกติศัพท์ และวิภาคศัพท์ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

สากฎิโก ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในปกติศัพท์ มีปัจจัย ๑ ตัว คือ มย

ในวิภาคศัพท์ มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ธา โส

สากฎิโก ลง ณิก ปัจจัย ในไตรยางยศัพท์

วิ. สกุณ จรดีติ สากฎิโก

พ.ศ.๒๕๖๖ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ ..... ชื่อ .....

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ ..... ชื่อ .....

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ มีเสียงสั้น เหมือนคำว่า อติ ครู.

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อ ทีฆะ มีเสียงยาว เหมือนคำว่า ภาคี วัฐ เสโซ เป็นต้น.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. เม-อัย สนิเป็น.....

ข. ปจจตต์-เอว สนิเป็น.....

ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น.....

ง. สพภิเร็ว ตัดบทเป็น.....

จ. ในสรสนธิ โลปะ ที่ต้นมี ๒ คือ .....

๒. ก. เม-อัย สนิเป็น มยายั

ข. ปจจตต์-เอว สนิเป็น ปจจตตณญว

ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น ตาสั-อหิ

ง. สพภิเร็ว ตัดบทเป็น สพภิ-เอว

จ. ในสรสนธิ โลปะ ที่ต้นมี ๒ คือ ลบสระหน้า ลบสระหลัง

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?

ข. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?

ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

ง. เอต, อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

จ. เสว, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?

๒. ก. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ เป็นนามนาม.

ข. สัพพนาม เป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำๆ ซากๆ ซึ่งไม่เพราะเหตุ.

ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อสังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุรณสังขยา.

ง. เอต เป็นนิยาม วิสสนสัพพนาม, อมฺห เป็นปฐิสัพพนาม.

จ. เสว แปลว่า วันพรุ้ง เป็นนิบาตบอกกาล.

อิว แปลว่า เพียงดัง เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในอาขยาต แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตุวาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?

๔. ก. ในอาขยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่าปัจจุบันกาล, กาลล่วงแล้ว เรียกว่าอดีตกาล, กาลยังไม่มาถึง เรียกว่าอนาคตกาล.
ข. กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อ เหตุกัตตุวาก. มีอุทาหรณ์ว่า สามโก สุโท โหน ปาเจติ. นาย ยังพ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก. (หรือ ใช้พ่อครัว).

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ทุ และ ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบอย่างละ ๑ ตัวอย่าง

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. สุเชน ภริยตีติ สุภโร
ข. ชาเรตีติ ธาตา

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ทุ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดธาตุ ตัวอย่าง ฉนโน อันเขามุ่งแล้ว ฉห ธาตุ ในความปิด. เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น หห แล้วลบที่สุดธาตุ ตัวอย่าง รุหโง กอกแล้ว รุห ธาตุ ในความงอก.

- ก. **สุภโร:** (ผู้ใด)อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย เหตุนั้น(ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย. เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย.
ข. **ธาตา:** (ผู้ใด) ย่อมทรงไว้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทรงไว้. เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ต ปัจจัย.

๖. อะไรชื่อว่าตปุริสสมาส? และตปุริสสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ราชขุโด, สงขารทุกข์ จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์มี ๖ วิภคติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื่องปลาย ชื่อว่า ตปุริสสมาส. ตปุริสสมาสมิ ๖ อย่าง คือ ทุติยาตปุริสสะ ตติยาตปุริสสะ จตุตถิตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฺขิตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

ราชขุโด เป็นฉกฺขิตปุริสสมาส. สงขารทุกข์ เป็นสัตตมีตปุริสสมาส.

๗. ในพหุลัทธิต และเสฏฐัตถิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

โกศี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในพหุลัทธิตมีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาลู
ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ทร ตม อียิสสก อีย อิกฺข

โกศิ ลง อี ัจจย ในตทสสัถิตัทธิต.

วิ. โภโค อสส อตถิติ โภคิ.
